

המציפה

UNIV. IAGELL.
CRACOVIENSIS.

ערתון שבועי

לכל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת.

מהיר החתימה על המצפה

באוסטריא אונגרי:
לשנה 7. — בתרים
לחצי שנה 3.50 . . . . .
לרבע 1.75 . . . . .

כאשכנז:
לשנה 8. — בתרים
ביתר הארצות:
לשנה 9 בתרים — 9.50 פראנק.

"רמת המצפה"
נכנסת עתה בגליון עצמו, הגדולתה משהיה
ומכיל חמר ספרותי יותר מאשר עד כה.
אין הנחה מהמחיר.

1909 28. IV

מהיר גליון בודד 14 הלר.
מהיר מודעות או הזכרות לנפטרים
לפי גדל השטח.
ברכת מו"ט 60 הלר. הודעת אירוסין כתר.
זו או זו בראש הגליון שני כתר.
המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא
רק שם מקומו החדש, כי גם שם
מקום בית הדאר הקודם.
קאנטא של פאסטשעק נומר 76.918
האדרסה לבית המערכת ול'אדמיניסטריציה
„HAMICPE“ Kraków,
(בחוק לארץ להוסיף: Oesterreich)
בניס רחוב סעבאטיאנא 32

Kraków, 31 Grudnia 1909.

גליון א.

קראקא י"ט טבת תר"ע.

קודם לו. ביום א' בשעה העשירית נפתח הקונגרס כמעמד ארבע מאות צירים וכשלושת אלפי אורחים, שמלאו את היציעות. הנשיא מר דוד וולפזון תאר בפתיחתו את מצב היהודים, ההולך ורע בארצות מזרח אירופה. היהודים נדחים ונרחקים ממקורות המדינה וההנהגה, והציונות היא הדרך האחת לפתרון שאלת היהודים, היא לא תביא הפסד לאיש, כי אם תועלת לכל. אח"כ הרציא ע"ד המצב הפוליטי החדש בטורקיא, שהוא פתח תקווה טובה לציונות. טורקיא נעשתה למדינה של השמה. אבל החשמה אינה תכלית לעצמה, היא לא תהיה רק דרך להתגשמות האידיאל של אהדות וקדמה. בשביל האחדות צריכים המורקים לאזרחים טובים, הקשורים אל הקרקע בהבלים היסטוריים, אשר לא ינתקו ובשביל הקדמה צריכים המורקים לתקן עתה מה שנמשו בהתרשלות וברפיון ידים זה מאות בשנים בעבודת האדמה, בתעשייה ובמסחר. אות נאמן ומשמה הוא למנהלי המורמים, שהכירו מיד בראשית ממשלתם החדשה, ארת כניסרת היהודים, כלומר כניסת עבודה והון, בדרך בטוחה למלא חובתם, להחיות את ארצותם ולהשיכן לאיתנן. תפקיד הקונגרס החדשני הוא למצוא אמצעים ודרכים, שיתנו את האפשרות להשתמש בשעת הכשר הזאת באופן עושה פרי. פלשתניה נעשתה לארץ בעלת תמוה ואהרית טובה בשדה הכלכלה ותכניות משא ומתן ענקיות, היא עתידה להתפתחות מהירה וברוכה לה שמו הציונים

לשנה השביעית של "המצפה".

אחרי שהורנו הנסיון, כי חלק גדול מן הקוראים המרודים לא קראו את קונטרסי "רמת המצפה", שהוספנו לגליון פעם אחת בחדש, למרות ערכם הספרותי והחמר הכענין שבהם, החלטנו לחבר את "רמת המצפה" עם "המצפה" עצמו. לתכלית זאת נרכה מעתה את מספר השורות בכל עמוד ועמוד וחלק ידוע בגליון ירפס ככתב קטן, למען יקלט הגליון בכל שבוע, כאשר אך ירמנו המכתבים הארוכים מן הועידה והקונגרס, מאמר ספרותי אחד יותר, באופן שבמשך חדש אחד יהיה להקוראים כל החמר שנכנס עד כה להוספת רמת "המצפה". עתה יוכלו גם הקוראים המרודים להתענג על קריאת המאמרים המענינים של "רמת המצפה". גם דיוק זמן שלוח הגליונות יגדל בשנוי הזה, ולפי שגם לקונים גליונות בודדים תהיה מעתה "רמת המצפה" יהיה מחיר גליון אחד 14 הל. רחת 12. — המצפה ירפס מעתה בכית הפוס חדש בכתב יפה ובריר המאור עינים.
מאת יודעי עברית נבקש לתמוך בידנו בהמצאת חותמים או קוני גליונות, למען נוכל תמיד להשיב את "המצפה" אחד העתונים העברים המעטים הקיימים בחמר טוב ומענין.
מו"ל "המצפה".

הקונגרס הציוני בהמבורג.

הקונגרס הציוני, שהיה בשבוע הזה בהמבורג, עשה רשם גדול בעיר. כל העתונים הגדולים, אשר בעיר התבל הזאת, טפלו בו באריכות ובמאמרים ראשיים כבר ימים רבים

יוסף בוימינגער

מארשים
נארול
פייבל שינדעלהיים
נכנסו לחפה בח' טבת תר"ע בפדגורווע
סוקולוב
הנני מברך בחבה ובהדרת כבוד את ידידי הגביר המכובד מו"ה שלמה בוימינגער לארוס בנו המושלם מר יוסף במו"ט.
ש. מ. לור.

הנחה בישביל קוראי "המצפה"

למען תת אפשרות לרכים מקוראינו, לדעת את חיי הקוראים, מנהגיהם וכל דרכי חייהם, עשינו חוזה עם המו"ל ארז הספר

מחיי הקראים

מאת הסופר וכו' מר ראובן פאהן

כל קוראי "המצפה" יכולים לזכות מהנחה זו. תחת 1.20 קר. יכול כל חותם לקנות אצלנו את הספר רק במחיר 60 הל. (בהוספת 10 הל. על פורטו.)
הספר המלא ענין הזה מכיל קרוב למאה ועשרים דפים תכנית שמינית גדולה.
הרוצה בו בהנחה הנ"ל יפנה רק אל הירידקציה של "המצפה".

אשר תהיה לגברת הכית כוונתה את השורה האחרונה של הבילינין. את תוצאות החשבון הוא מעלים אף מן הסוכן הראשי, הוא רוצה להיות הראשון המביא לה את הכשורה הנעימה הזאת. באמת כדאית הוא האשה הזאת, שרק הוא ישמח את נפשה בכשורה טובה...
מעת באו אל הבית הזה לא שמע ממנה גערה ודברי חדודין אפילו פעם אחת. היא יודעת להעריך את ערכה, את מהירותה ואת אופן רוחה ואת מסירת לבו לרעסק. ביחוד זה עשה חדשים, מעת שמת עליה בעלה הזקן, היא מכבדת אותו על כל המשרתים כחנותה, אפילו על הסוכן הראשי. היא מדברת אליו לא כגברת אל הנכנע, אלא כאם אל בנה אהובה. דבריה המה כנחת ופקודיה כמו בקשות ועל כל ישעל וישעל הי מראה לו חבה יתרה ודואגת לו פשוט כאם רחמניה.
"מטלי! איך פנך חורים היום!" "מטלי! חבל על עיניך. שפא תקלקל את ראיתך בכתבך לאור בני השמשות", "מטלי! די היום לעבודה, לך למיל!" — אמריה אלה למפו ונפפו את נשמתו והתארם לפעמים מדי דברה אליו והשפיל עיניו ארצה. הוא מרגיש תודה רבה ועמוקה לגבירתו ועובד כל היום בחשק נמרץ ובאנרגיה רבה. ביחוד מסוף הקיץ האחרון, כאשר נתנה לו חפשה לחדש ימים ושלחה אותו בחוצאותיה לנאות קיין, הרגיש חוב קרוש לעבוד כפלים. במדה

ספסל הרכיבה שלו, וכותב וסופר, וחושב ומונה וממלא ספרים עבים ושלמים מספרים, מספרים ומספרים! אבל המספרים הללו אינם לו מספרים יבשים, מספרים מתים, כי אם מספרים רעננים, אשר גם רוח חיים בקרבם. בעיניו דומה העסק לענג חי וקים, הקונים המה העורקים, הגידים, הורידים, הסחורה היא הדם הנוזל והכסף הוא הנשמה ורוח ההירה בכל. התחדשות הדם הוא עיקר גדול כהי הגוף, דם יוצא ודם בא והגוף יתפרה ויתעדן ויעש פימה עלי כסל. ואיך הוא מרדכי יודע ומכיר את הענג הזה עם רמיה אבריו ושסיה גידיו! ישנו עורק, אשר תוכל לחטוב עליו והוא אינו מרגיש, וישנו נים נרגו המודעוע על נקלה ואינך רשאי לנגוע בו בידים גסות. ומרדכי מוטחה להתהלך עם כל אחד ואחד כמישרים, הוא יודע לתפוש כל אחד ואחד לפי האופן הראוי לה את זה בהירות, בכריכות, בדברים כבושים ובחבה עשויה, ואת הלז ביד חזקה, באומים גדולים ובדברים מרורים כלענדה. דומה דו למרדכי, שהוא יושב על ספסל הרכיבה שלו ואוחז את כל הפתילים של אבריו הענג-העסק בידו החזקה ומרקידם כרצונו, אך מהיר הוא מרדכי ואמן מנצח, ומכין ויודע עד כמה להמשיך את החוטים לכל יתפקעו
מרדכי מצייר בנפשו את השמחה ושביעת הרצון

פיליטון.

מסנאי דרבא מברעא.

מאת ישעיה פוכם — פרמישלאני.

מרדכי מנהל החשבונות של הפירמא הסימטית ארלע פידלהלץ בעיר הפלך ל. גמר את החשבון השנתי ועיניו אורו. חמשה מספרים הכריקו לנגד עיניו. עשרת אלפים רוח נקי כשנה זו! השתא היתה שנת מישא-ומתן, מחיר צמר גפן עלה למעלה, הפבריקנטים עשו יד אחת להפקיע את השעה, וכל ארג וכל בד נתיקו, ולהפירמא שלו היתה סחורה מן דמונן הרבה מאד, גם חוזה עשה במרם נתיקר השער עם פבריקנטים אחדים להבא, על סחורה שלא באה לעולם, היא קנתה איפא במחיר נמוך ומכרה במחיר גבוה, והעסק פרח וגדל מיום ליום.
מרדכי נהנה הנאה מרובה ורגש של תענוג ממעפע בקרבו, גם הוא עזר לבנין הבית הזה, אף הוא הוסיף לבנה והיה בין בניו. חמש שנים הוא עובד כאן, מהקבר עד הערב הוא יושב או רוכב על

פניהם בשקידה. מוסדי הבנק הציונים כבר עזרו הרבה במתן קרדיט בריא בהשכל ודעת להתפתחות הישוב והתעשייה בארץ. בירת פקודת פלשתינה שלנו ממלא חובותיו באמונה לעמוד לימין כל העוסק בישוב הארץ בעצה ותושיה. הקרן הקימת לישראל ההולכה וגדולה באופן משמה תמכה בידי «החברה להכשרת הארץ» בית למוד אמנות ומלאכה «בצלאל» וחברת בנין בתים ועזרתם להגיע לתכליתם. גם מוסדים הנעשים שלא ע"י ציונים נתמכו על ידי הקה"ק כמו שנתנה למטכניקום הנבנה עתה בידי חברת העזרה הסטכנוזית את הקרקע לבנין. לכבוד נורדאו בהמלצת ששים שנה ליום הולדתו נעשתה הריסת חלה ליסוד «מוסד מיקרוביולוגי» לבדוק מחלות השולשות בארץ לרמון המדינה. גם עבודות אחרות נעשו לתקן כל מוסד בארץ. בסוף דבריו העיר הדובר על ערך ההלשות הקונגרס הזה לעתידות תחית עמנו.

אח"כ ברח רחיש הקהלה בהמבורג ד"ר לוי את הקונגרס בשם יהודי העיר וכן ראשי הקהלות הסמוכות אלטונא ונדבסבוק קיעל וליבק ואהרים. אחריהם עלה על הבימה ד"ר מקס נורדאו וקול תרועה וגיל מלא את הבית זמן רב. ברוח כביר ובתבונה רבה כדרכו דבר על הדיישה שנסמעה בזמן האחרון לשנות את נוסח הפרוגרמה הבולית וסתר בהגיון חד ומוכיח ובשכל טוב את נחיצות השנוי. כי נוסח הפרוגרמה אינו גורם שום ספק באמונת היהודים למלכות הטורקים.

כאשר נמר דבריו נבחר ליושב בראש בהסכם כל הצירים מקס נורדאו. בישיבת אחרי הצהרים התחיל הוכחה על הדין והחשבון שמסר הועד הפועל. הוכחה נמשך גם ביום השני. חבר הוה"פ פרופסור וורבורג הרציא על מועשי מחלקת פלשתינה של הוה"פ גם הועד הממונה על יסוד בנק אגרי והועד הממונה על הקרן הקימת וועד הפיננץ נתנו דו"ח. הציר דוד פלורנטיין — סאלוניקי הרציא על אודות המצב התרבותי של היהודים בטורקיא. אחד הרציא על התעשייה והמסחר בא"י והציר משה הכהן — סאלוניקי הרציא ע"ד כניסת היהודים למורקיא.

בערב יום א' ערכו חברת הלוי העצמות מהזה התגוששות נהדר לפני קהל גדול להראות כי צעירי היהודים מתחזקים לא רק ברוחם כי אם גם בגופם. וזה נהוין מאד לעם קם לתחיה.

(ידיעות מפורטות ע"ד הקונגרס מאת סופרינו המיוחדים נביא בגליון הבא.)

הועידה העברית בברלין.

ברלין יום ג' י"א טבת. עוד כעשרה ימים לפני הקול הועידה נראתה בין יהודי ברלין המתענינים בדבר הזה. תסיסה עצומה נקלטה אספות עבריות לדון על דבר ההשקפות השונות. איש יש לעמד עליהן בוועידה. נערכו פרוגרמות והפיצו קריאות בהמון לבא לנאום מר סוקולוב. וכיום א' ט' טבת, נפתחה הועידה. אשר נמשכה שלשת ימים ואשר בה השתתפו טובי הסופרים. בחירי האומה מכל ארצות אירופה ומארץ ישראל. בשעה י"ב היה היכל האספה מלא אנשים. על פי רוב צירי הקונגרס הציוני. אשר בדרגם להמבורג סרו גם הגה. פגישת הצירים נתנה מקום לאחזה והתפעלות שאין לתאר בין הנאספים נראים גם נושאי-פעיל אחרים — צירי יהודי תורקיה הם המדברים פה רק עברית במכתא הספרדי. כמעמד הנאספים האלה פתח ד"ר מרטין כופר את האספה והדגיש על הישיבות השפה העברית, אשר על הרמת מצבה ידונו בישיבות הכאות, ואחר נתן את רשות הדבור למר נחום סוקולוב. הנאום נתקבל במחאה-כפים רועשה מאד. מר סוקולוב מדבר בחום וברגש על דבר תכונותיה הטובות של שפתנו הלאומית, על תולדות התפשטותה בעם, אחר הוא עובר אל הספרות העברית ומבאר את מהותה ויחסה לעם העברי. חיים נתן העם לספרות וחיים קבל בכל עת ממנה. אחרי הראות על האדישות של צדדים שונים וחסר אמונתם בתחית השפה הוא מעיר, כי רגשות יאוש כאלה היו בקרבנו בכל עת והם אשר גרמו להעברת חכמת ישראל לשדה אחר בתרגומים לשפות שונות למען עם ישראל — דבר שהביא רעה רבה לשפה העברית ולהתפתחותה. אין אנו יכולים לשאוב את מווננו הרוחני משפות אחרות, כי רוחנו נפשנו ושפתנו קשורות בקשר שאין להפרידו ורק באופן כזה מתגלה האוריגינליות שלנו. אשר היא העו שבעני. הנאום מבאר באופן פסיכולוגי ארץ רגש האהבה הגדולה אשר לנו לשפתנו ולפרי רוחנו. ומראה גם על הגבה המוסרי שלנו כלפי כל העמים. שזהו תוצאת הרוח הישראלית. שלא פג בכל אשר עבר עלינו. לשפה העברית יש עוד חשיבות בתור חבל המקשר אותנו המאחד את חלקי היהדות המפוזרים. ולא עוד, אלא שהיא המעבר בין תולדתנו בימים מקדם ובין התפתחותנו היום. ועל כן יש נחיצות, יש צורך לעשותה מסוגלה לקבל מושגי מדע, להיות שפת החיים כמו שהיא שפת הספר, למען השיב לה את כבודה הראשון, אשר רכשה לה בצדק.

כאופן כזה מוסיף הנאום הנכבד לדבר ולהביע פעם את הצער שבדבר, כי הסופרים והספרות העברית הנם היום על מעלה אי-גבוהה כלל. פעם את התקוות והאמונה לשיבה לחיים גורמליים ורוחניים. כאשר תתאחדנה הכחות לפעולה עצומה ומאורגנת אחת — ולזאת הלא נקראה הועידה ותקרא אחרי כן הכנסיה הגדולה של השפה והקולטורה העברית. חבל שאי אפשר לתת פה בפרטות יותר את הנאום החשוב הזה! אשר פעל הרבה מאד על הנאספים בכלל ועל חברי הועידה בפרט. להביא בהם חשק ומרץ נוסף על הקודמים לעבוד לטובת הרעיון.

אחרי נאומו של מר סוקולוב, מודיע הנשיא, כי בשעה 5 תפתח הישיבה הראשונה של הועידה העברית. ההיכל מלא פה לפה, ואף כי לא נתנו מקום לאורחים כי אם במספר מסוים, היה אי אפשר כמעט להגיע אבר מרוב המון. על אלה שבכפר נוספו עוד צירים חדשים מרוסיא, מגליצא ומרומניא. בתוך ההתפעלות הכללית אשר עלתה כמעט למעלת סער-התרגשות פותח ד"ר בנט את האספה בנאום עברי, מברך בשלום את הנאספים, הבאים מקרוב ומרחוק, וגם לאורחים. אשר התקבצו לשמוע ולראות בהכנות בנין הרוח הישראלי. מרציא על המצב הרע של השפה העברית בכלל ושואל אם יש תקוה לאחריה? אחרי קינה קמנה על הירידה הזאת, הוא מראה, כי המהזה החל להשתנות לטובה והשפה מתחילה להיות שפה חיה מדוברת, קנין האומה. מביא את המשל היפה של שושנת-חוחם ובן המלך ושואל, להתפעלות הגדולה של הנאספים, אם יבוא גם לשפה העברית אותו בן המלך, לפקוד אותה? כאור את הלוחמים לקוות ולהאמין כי אנהנו בני העם הרגיל בנפלאות טאו ועד היום הזה. אחר נאום יפה ומרהיב-עז זה, הוא פותח את האספה ומציע בתור יושבים בראש, את מר סוקולוב, מר אוסישקין וד"ר מוצקין. ההצעה מתקבלת. לטעוירים נבחרו לשפה העברית ד"ר בן-משח יפו וד"ר יוסף קלוזנר אודסה, לאשכנזית ד"ר הנריך לעווע וד"ר עביל לעווע. קודם כל כחליטים, ישיש הרשות לדבר גם בשפה אחרת למי שקשה לו הדבור העברי.

מר סוקולוב נותן את רשות הדבור לפרופ מייטוואך, לקרוא את הדיח של עבודת הועד-המכין עד היום. פרופ. מייטוואך מדבר לשמחת לב הנאספים בשפת עבר בהברה נקירה ויפה. עד כי התלחכו כל הנאספים לשמע רביו. הוא נותן הרצאה כוללת מפעולת הועד המכין, בה הוא מראה, כי יצירת הקונגרס החלטה לפני שנים אחדות, לפני אספת צרנוביץ, והרעיון הזה היה טאו ועד עתה הרעיון הראשי של הועד ואין לו כל קשר ישר או בלתי ישר אל האספה הגיל. גישלוו מכתבים לסופרים עבריים בכל הגולה, ואחר היתה בינאר שנה אחרונה ועידה קמנה.

שמדדה לו מודר הוא לה. היא אינה מדקדקת עמו על שזה פרוטה ומותרת משלה, גם הוא צריך לעבוד בכל כחה להכניס שבעים ושבעה. ומה נעים לעבוד מאהבה ובבית בעדים המכירים את ערך העבודה, והעבודה מעלה פלאים ועושה פירות! ואך תתענג היום הגברת פידלהלץ על רנוצאר. חשבון השנה! ומי יודע מה תתן לו עכשו. אשתקד, כאשר היה הרוח אך מעט, קבל מרדכי ממנה חמשים כתר מתנה, והשתא...?

הלילה היה בהיר. אלפי כוכבים נוצצו על כפת הרקיע. אך אורם הבסיף לנגה פנסו החשמל, אשר הבריקו מסביב. האויר היה ספוג צנה וקור יבש. מחה ומכריא. השלג צפצף תחת מדרך כף הרגל. עגלות זוחלות מצטלברות על מרצפת המסלה, ועגלת הטראם המוארה, כמו יודעת ארת ערכה, עוברת בקשקוש וצלצול וקוראה: ענו דרך! ומשפילה להביט בעיניה האדמדמות עליהן טנבות. תנועה וחיים בכל העברים. הלילה לא נברא לישון בו אלא להתברר, להתענג, להשתעשע בחברה ולהתעלם באהבים.

מרדכי מציב את צוארון זעילו החם על אזניו ועושה פסיעות נפות. השעה מאחרת לפי ערך. הגיעה כבר רעשירות, גבירתו בקשה ממנו שיביא את הבילנץ הנמדרה אליה דבירתה, והוא אחר מעט על

עבודתו, כי העתיקרו עוד הפעם בכתב נקי והדר. הוא הירד דיקן פדנטי גם על החיצוניות. מעולם לא הוציא מכתב או חשבון, שאינו נקי ומפורר מתחת ידיו. הוא הירד אומר: הרכבת הוא הלבוש של דהובן והלבוש קרעים אינו מכובד על הבריות, והיה מי שאמר: תלמיד חכם, שנמצא רכב על כגרו חיב מיתה.

זכוכית גדולה של חנות גלנטרינית משכרה את עיניו אליה, באירה האלקטרי המאיר תלכשת נשים וצעצועים, המוצגים בסדר נעים לראוה. נחש של נוצות לבנות מהכהב בין שתי מטפחות של קטופה שחורה, ועל גבו בית-יד לבן ומגבעת לבנה מאיזה עור חיה ביתית, שלשים כתר המחיר מצינת פתקא התחברה בפיו של הנחש. בעד הנחש בלבד או בעד כל דרגיטור? אם יקבל מתנה הגונה דמי-בילנץ יקנה את חליפת הפנדים האלה לאחותו, ואת מטפחת הקטופה השחורה לאמו. עניה זו התקררה בשבת האחרונה בלבתה להתפלל, כי הקור גדול ולה אין מטפחת חמה לכסות בה את ראשה.

הגברת פידלהלץ גרה ברחוב השני לא רחוק מחנותה. רק רגע עמד מרדכי אצל שמשת הראוה ואחר כך הכפיל את מהירותו ואין לבא למקום הפצו. מי יודע אולי כבר ישנה הגבירה? הוא בא אל הבית

והתחיל מטפס ועולה על המדרגות, ומדלג שתי מדרגות בבת אחת ונכנס אל המטבח. הגבירה פותחת את דלת המרקלץ מבפנים ורומזת לו שיכנס. בחפזו שבח להטיל את הישלג מעל רגליו ועשה תנועה לחזור לאחור. אדלע הכינה לרעו ועצרה אותו כאמרה: — אין דבר, מטלי! של ערדליך פה במטבח וכא והכנס!

האם הוא סקרנית, לדעת את תוצאות החשבון השנתי ולכן היא מאיצה בו? או שמא היא נרגזת על כי היתה מוכרחה להמתין לו עד כוש? אך לא! בטון כזה, המלא צלצול למפני, אהבה ורוך אי אפשר להתקוטט באיש, לקבול עליו או לגעור בו.

בסקירה הראשונה הביר מרדכי, שחכתה לו. הבית היה מואר באור אלקטרי וגם הנברשת, דתלויה באמצע החדר על הספון לנוי, היתה דלוקה, והזכוכיות בעלות שלש הקצוות, הסרוחות ותלויות מסביב לה, נוצצו כמראה הקשת אשר בענן. מארון שכלו זכוכית נראו מנורות כסף, ומחמתכת הזאת גם טפים ופנים קטנים, גביעים ובוטות ואיזה תריסר כפות ומזלגות גדולים וקמנים, המשתקפים בדופן הארון הנעשה מזכוכית של ראי, ונראו גם כמראה הכלומש הגדול מהמסד עד המפחות העומד נכחו באופן שכבאות שכיות החמדה תשנה וגם תשלש, ספה יקרה עם גב

אשר החליטה לקרוא את הקונגרס העברי בזמן קרוב, כי אין ערך להשיבותו בתור מפעל רב התוצאות לקולטורת ישראל, וכאשר נשלה קול-קורא נתנו ידום אל הרעיון אנשים השוכים רבים וביניהם מר דוד וולפסון, הרמן כהן, דוד טילא ועוד. אז החלו להביא את הפרוגרמה לקונגרס, ובתור הלכה לפני מעשה החליטו לקרוא את הועידה הזאת, אשר בה ישתתפו מספר מסוים של חכמים וסופרים עברים, ומפה תצאנה התשובות על שאלות ההסתדרות והקונגרס. אחרי כלותו לדבר פרץ סער של מהיאות-כף וקריאות הירד, כי המהזה הזה, כי פרופסור אוניברסיטאי יליד אשכנז ישא נאום עברי, הרחיב את לב כל הנאספים. רשות הדבור נתנה לד"ר בובה, המדבר אשכנזית על דבר חשיבות התנועה הקולטורית העברית הזאת, להשיב לתהיה את השפה את האופי ואת האהדות אשר לעם העברי. מרציא על האכדות אשר אבדו לנו עקב הפסק הקשר המאחד את היינו הרוחניים בדברי ימינו, דק התנועה הלאומית הזאת תוכל למלא לנו את האבדה הזאת, לזאת צריכים אנו לרצון כביר, שיבה אל החיים הטבעיים בארץ אבותינו והתאמצות מצדנו בגלות להרמת מצב העבריה פה. רע מאד, כי השפה העברית אינה שפתי ילדותנו וחינוךנו כי באותה שפה אשר יהל האדם לדבנה בה מתפתחים כחותיו הנפשיים, הרוחניים, הדובר מזכיר את תורת ארץ ישראל והשפה העברית שם, אנהנו עומדים עתה על נקודת-זמן, אשר בו נתונים לנו היים ובליה טוב ורע, ועל כן עלינו להתאזר בזמן ההשוב הזה, להציל את עמנו וסגולותיו מכליה, כבר נעשו התהלות במקומות שונים, כבר יש לנו כשרונות, אשר נהוין לתת להם היכלת להתפתח, דבר שאינו במדה זו אצל שום עם ועם, את היוצרים האלה עלינו לעזור, למען הביא את התרבות העברית להתפתחות נאותה, לחיים נורמליים, יש לנו שלשה קבוצים עברים: בארץ ישראל, במזרח אירפה ובמערב, יש לנו צרך בסדור ובאחוד הקבוצים האלה, וזאת היא השאלה, שעליה ידון הקונגרס הבא. הדובר מראה על נהיצות הקונגרס מנקודת-המבט דישונות ואומר כי הוא אמנם רק נסיון, שאי-אפשר לדחותו, בקונגרס הזה נראה אם נוכל לעשות התהלה או באנו כבר לקיץ.

הדברים האלה עשו רשם כביר על הנאספים, אשר ראו בזה מין תכנית לעבודת העתידה לבוא. מתחיל הוכח על דבר קריאת הקונגרס, זמן הקונגרס, תכנית ומקום הקונגרס, לוקחים חלק בוכוחים האלה האדונים: שינברון, ד"ר ברנפלה, (האומר כי צריכים להביא רצעות כתובות, אשר עליהן ידונו אחרי-כן בכלל האספה), ד"ר מוצקין (האומר כי יש לאסוף בראשונה את ההצעות השונות על דבר פרוגרמה לקונגרס), הזקן שפיר (המדבר על דבר המגמה של הקונגרס), מר ליאון (על דבר האורגניזציה והפרוגרמה של הקונגרס), ד"ר מוצקין מעיר, כי כבר יש הצעות רבות ולכן ידברו על הסתדרות כיום הישנה, ועתה רק על שאלת הקונגרס. בסוף התכרו הוכוחים האלה אחר שדברו עוד רבים על הקונגרס נוטל מר אחד העם את רשות הדבור, קריאות הירד, מהיאות-כפים והתפעלות האספה מקבלות בחום את הסופר הגדול.

בבוא עומדה אצל הכתל, ועל שתי ידותיו מזה ומזה גלות כותרות מזהבנות מצטחקות לאור המצוחצה אשר כבית. שלחן רבוע, אשר דפו כפול ועשוי להתארך עומד בתוך, מכוסה באבלסונו במפה כעין אלגומית מרוקמה בשלל צבעים מגונים מעשה פרחים ושושנים על השלחן כעין סל קטן מעשה משזר ממש וחרוזי פנינים מלאכותיים, ועליו כרטיס בקור וברכה מפוזרים כבונה באי סדר, מסביב לשלחן ישיבה בסאות לזמים במעטפות אפורות לבנבנות, האויר בבית ספוג הום נעים וריח מיי-קלן ושמן המור.

(מיד יבא).

מר אחד העם אומר: בהיותי בקי בעניני עבודת הועד מאז החל לפעול ועד היום, הנני יכול להביע את דעתי בענין קריאת קונגרס או לא. הקונגרס אינו בה יוצר, אלא מגלה את הכחות הטמונים באומה. אם הגיעו הכחות האלה להתבשלות ילמה, ויש צרך שיתגלו, אז אתן לכם גם אני ידי, הקהילו קונגרס, ואם הגרעינים האלה אינם יכולים עוד להגלות מתוך עמקי היי העם, יש לירא, כי הקהלת קונגרס תזיק יותר מאשר תועיל. אולי העם עוד אינו מרגיש את אשר אנו מרגישים, ובאופן כזה אם נקהיל קונגרס, אולי נגיע אנהנו וביחוד הצעירים שבנו לידי יאוש ואז בודאי יהיה נזק. הועד שלה קול-קורא לגדולי האומה, יען כי הבינו, שלא מברלין ולא מלונדון תצא תשועת ישראל, כי אם מתוך העברים הנפוצים בגלות. מתשובות האנשים ההם נכר, כי הרבים התמו יען התמו אחרים, מבלי לשים לב אל האחריות ישבדבר הזה. בזה עוד לא נתנו מענה לשאלת הקונגרס, ועל כן קראו לוועידה ודחו את הקונגרס לימי הקיץ, וזאת גם מפני הקונגרס הציוני, אשר ימשוך את הצירים, אך עלינו לדעת עתה מה יענו כהירי העם, באי-כחה אם יפצו קונגרס ואם נבונים הם לקחת עליהם את כל האחריות שבוהאם כן יהיה, אז תוכלו להקהיל קונגרס ומן הקונגרס רצא אחרי כן ההסתדרות, עוד יש שאלה אם יבואו גם כקיץ צירים הרבה כמו שהיו יכולים לבא עתה, סוף דבר: היש אלקים בקרבנו או אין?

אחרי דברי היוש האלה, אשר בכל זאת נתקבלו במהיאות כפים סוערות מאד, הישיב ד"ר מוצקין בדברים המים היוצאים מן הלב, כי נגעו דברי אחד העם את לבו, הוא מדבר בכמהון ובהתפעלות ואומר, כי אי אפשר לחכות עד שיאלץ אותנו העם להקהיל קונגרס עברי, כי דבר זה אולי לא יהיה כמו ישדורש מר אחד העם, הציונות לא עשתה הרבה בזה והפרובלמה על מקומה עומדת, ותפתר רק באחוד כל הכחות, לעבוד יחד על שדה התרבות העברית, ולזה יש צרך בהסתדרות, והסתדרות תצא מן הקונגרס, ורק הקונגרס יוכל להחליט בענינים כאלה, אם גם לא יהיה הקונגרס כפי רצוננו, אנהנו את חוברתנו עשינו, יש לנו צרך בעבודה מעשית, יש צרך בהסתדרות, באמצעים המריים, ועל הדברים האלה יחליט הקונגרס שאנו הפצים לקרוא.

הד"ר פייבל אומר כי יש צרך בקונגרס, אך אינו מסכים בכל לבטחונו של מר מוצקין, אחרי הוכוחים בענין הזה נקראו תלגרמות ברכה מאת מנדלי מוכר ספרים, מליל, עבריה אדסה, עבריה ברן, עבריה קאניגסברג, ערי מוסקוה, ריגא, פטרבורג, ביליק, רבניצקי, צרנוביץ.

אחרי כן מדבר מר מוסנון נגר מר אחד-העם בהראותו על המצב הרע של התרבות העברית ועל הצרך להטיב אותה, אם לא נצליה, אך עלינו לעשות כל מה שבכחנו על הדרך הזה, דברו עוד ד"ר יעקב כהן, מר בן-אביגדוה, המשוור הצעיר פינסקי, מר אוסישקין וד"ר בובה, לסוף, אחרי אשר דבר גם מר ג. סירקיןנגד הקונגרס, החליטו: לשים למנין שתי ההצעות, שיצאו מתוך הוכוחים: אם להקהיל קונגרס בשנה הזאת או הבאה או לקרוא, כפי הצעת מר סירקין, קונפרנציות שנתיות תדירות, את המנין דחו ליום הישני.

ביום השני לשבוע שעבר נפתחה הישיבה בשעה 12 ע"י מר אוסישקין, אשר נהל אותה מאז ועד סוף כל הוכוחים בהפסקות קטנות, לסדר היום עומדת שאלת הקונגרס. הושמו למנין שתי ההצעות, שהוכרות במכתבי הקודם, ונתקבלה ברוב גדול הצעת דועה, להקהיל קונגרס עברי, עתה מתחילים להתוכה ע"ד הזמן, המקום והתכנית של הכנסיה. מר אוסישקין מדבר על 3 הדברים האלה. מראה בקיום כלליים את השקפותיו בדבר התבן העקרי של הכנסיה, שהוא: בדבר המקום הוא מונה יתרונות ומגרעות כל מקום ומקום: מרדכי בן הלל הכהן הציע זה כבר את ארץ ישראל, מפני שהוא מרכז החיים העברים. מר אוסישקין אומר, שיש אמנם הרבה שבחים לא"י, ראשית מפני שאליה ינהרו צירים רבים, למען ראות אגב אורחה גם את המושבות והחיים העבריים הטבעיים, ושנית מפני ששם, מקום יששבה השפה

העברית לתהיה אמתית, ראוי לעשות את הקונגרס הזה. אבל יש גם פה הסרונות: הארץ היא רחוקה ממערב אירפה, הוצאות הנסיעה תעלינה לסכום גדול, ואלה מהצירים שאינם ציונים יפחדו להכנס ארצה ישראל, פן ינסו לעשותם ציונים, ברוסיא אי אפשר, מפני המצב הידוע. — ברלין היא רבת היתרונות, מפני שפה יש כבר מרכז עברי צבורי וגם היא בירת יהודי המערב, לא רחוקה מארצות רוסיא וגליציה, אך גם היא לא נקתה ממגרעות, בעצם הדבר עצמו שהיא בירת יהודי המערב והארתודוקסים מן המזרח לא יפצו לבוא הנה לכנסיה עברית, גליציה יש גם לה יתרון גדול והוא המספר הגדול של יהודים, על פי רוב לאומים, שיש שם, יש ציונים הרבה וטורים אשר משאת נפשם היא תהיה השפדה והתרבות העברית, ובכך סביבה משפיעה, וגם קרובה הארץ לרוסיא ולאשכנז, אך גם פה יש מגרעות: יהודי גליציה מהולקים ביניהם מפני השאלות המדיניות ושנית, ישם יכניסו את הקונגרס שם, יעשה הדבר רשם על רבים בתור תנועה גליצית, מקומית, ובעינו יהודי המערב, לפחות חלק מהם, יאבד הדבר את חשיבותו ובכך: המקום היותר נאות וראוי הוא בארץ-ישראל, ואם מפני טעמים היצוניים לא יוכלו להכנס שם, אז יקהילו את הכנסיה לגליציה. לשאלת המקום נוספה השאלה: את מי נקרא? מן ההצעות השונות יוצא, כי יש לקרוא לכל איש ההפץ בתהיות שפת עבר וספרותה. אחרים אומרים: רק צירים מיוחדים, מר אוסישקין דוהה את מעמד שתי-הקצוות הזה ומציע לקרוא לכל הסופרים העברים, לבא-כה ההכרות, האנודות והמופדים, המתענינים בשאלות הנוגעות לשפת עבר ולספרות ישראל, ומלבד זה גם עסקנים פרטיים, המביאים בעבודתם תועלת לעבריה. הדובר עובר לשאלת הזמן ומציע: אם בארץ ישראל, אז בחדש אייר, יען כי זהו אחרי חג הפסח, הלא בשביל חג הפסח יבואו צירים יותר, וגם בתי-הספר כבר יהיו פתוחים, וגם החום עוד איננו גדול כל-כך.

מתחיל וכוח, מר סוקולוב מתנגד להצעת התבן ואומר שצריך להיות תבן מדעי ולפי זה אורגניזציוני וגם דמונסטרציוני. בדבר המקום הוא אומר, כי ארץ-ישראל טובה יותר מדי, גליציה היא עניה ושם לא ישאר הקונגרס על אותו הגבה, שצריך להיות עליו, הוא מציע את ברלין, מר קליינמן יועץ לבהור בגליציה. מר ליאון, בדבר התבן, אומר שתעודת הכנסיה היא לפתור את שאלת היהדות, לדון על שאלת הדור הצעיר, הרחוק ומתרחק ממנה, וכי באופן מלאכותי לא נקרב אותם אלינו, אלא אם נתן את האפשרות להתחדשות הצרך הפנימי, הנפשי לתרבות העברית, ע"כ הוא מציע מקום בגלות ולפי דעתו טובה ברלין, מר מוצקין אומר בדבר המקום, שצריך הקונגרס לתפוס את לב יהודי המערב ועל כן הוא מתנגד לארץ ישראל, אף כי בכל לבו ונפשו מסור הוא לאותה ארץ, בקיץ נוסעים יהודים רבים למעונות הרחצה במערב, ובכך יש לעשות בזה קומביניציה בזמן ומקום, הזמן: הקיץ מפני הטעם הזה והמקום — במערב, בדבר קריאת האנשים, הוא כנגד ההצעות המבקשות להגביל ולצדד, לאמר לקרוא רק סופרים או עסקנים וכו', וכי יכולים לתת לכל איש דיפלום שהוא סופר? גם הציונים בקונגרס הראשון אספו את כל מי שהתענין בדבר, ובן גם עלינו לעשות, בין המתוכחים האחרים יש לציין את זקן סופרינו מר שפיר, אשר מסבה בלתי-ידועה דבר דוקא זרונות, (דבר שגם צעיר אחד עשה, חרף כל המהאות של הנאספים), ואת ד"ר גליקסון, ההפץ כי תכנית הקונגרס תהיה רחבה ומקפת, וכי יוכל להשתתף כל איש, שיגיע הדבר אל לבו, והמקום גליציה, אם אי אפשר בא"י, מר שיינקין, האומר גם הוא, שאין לצמצם את תבן הקונגרס רק לעבודת השפה, יש לקרוא לקונגרס גם לאנשי מדע, ובדבר המקום הוא מגין בכל תקף על ארץ ישראל, שיש לה הזכות וגם קסם השם הופף עליה, היא מדגישה, כי נקל לבוא ארצה ישראל וכי שם החיים אינם ביוקר, וכי, הזמן: לפני חג הפסח או בחדש אב, נקל יהיה לקבל גם רשיון, ד"ר קלוזנר מעיר, כי רבים רוצים לצמצם את תבן הכנסיה יותר מדי, הוא מדבר באידיאליות ובהום, ובדבר המקום — רק ארץ-ישראל, מפני הרומנטיות שבדבר הזה, בדבר הזמן, לאחר שנה, מר אחד-העם,

בדבר השאלה מי יבוא אל הקונגרס, ואמר כי הסופרים רוצים יותר מדי היבלת, הוא מדבר על הנהיגות ליסד אגודות של חברים, אשר יהיה חמר ההסתדרות של הכנסיה הבא. מטרת הכנסיה תהיה להכיר ולהרכיב את חלקי העם לטובת הרעיון, שבעודו אנו עובדים. הוא מתנגד לארץ ישראל (אף כי גם הוא מראה על חברו לארץ עתידותינו). מפני מעשים ידועים. בדבר הזמן: לאחר כמה שאפשר. ד"ר מוסנזון מדבר בעד ארץ ישראל, כי חכמי ברלין לא התעסקו בשאלות עבריות (בתור ראיה הוא אומר: איה עתה החכמים ההם. מדוע אינם בתוכנו?). מר זידמן מציע את וויץ בתור פשרה בין מערב אירופה ומזרחה. ד"ר נאכט מדבר בעד ארץ ישראל. הוא מזכיר גם כן את הקסם שעל השם 'יוזשלים' וציון, ואם מתנגדי הציונים לא יחפצו לבוא אל יבואו ואל ירפו את ידינו. בדבר הזמן הוא אומר גם כן, לכל נרחק את השעה, אלא נחכה שנה או שנתים. המשורר הצעיר פינסקי מדבר למען הגולה הוא מתנגד לאריסטוקרטיה שבדבר בחירת החברים רק מכתות ידועות, מר סופרמן מדגיש את הצורך לקבוע את הכנסיה בגליציה, ונוגע דרך אנכי ברביים המתנגדים לתחיה עברית. אחרי המון הוכחות האלה ישמים את ההצעות למנין הרויב מחליט: בדבר המקום ארץ-ישראל ורק שנהיה הדבר בת כל ית הארץ - א פ ש ר ו ת, בארץ אחרת במערב אירופה. הזמן - בארץ ישראל סוף חשון שנה הבא. בחוץ לארץ בחדש אלול שנה-זו. אם במערב אירופה, או אחת משלש הארצות: אוסטריה, שווייץ, נתקבלו תלגרות ברכה: מקושטא (מתקבלת ברעם של מחיאות כפים וקריאות הידה) מאגודת המורים שבארץ ישראל (גם כן) יש כן-ציון יפה ישראל בלקינדה, מגדלי מוכר ספרים, מליל ד"ר נעמי רובין יאפי ועוד ועוד. אחרי התלגרות גדולה ההתפעלות מאד. שולחים תלגרות תשובה לאגודת המורים בארץ ישראל.

אחרי-כן נוטל את רשות הדבור מר מוצקי. הוא מדבר על מציאות ההסתדרות, יש צורך בהסתדרות, ענין כי רק היא תטיב את המצב, היא תתעסק בדבר יצירת מלים חדשות ואותות לצרכי החיים, היא תשתדל לפתוח בתי-ספר לאומיים בכל אוסטריה, היא תסדר את קבוצת הכספים, בה ישתתפו בתור חברים על אלה החפצים לעבוד, ובתור חבר יתקבל כל המחבב את השפה והקולטורה העברית. הכנסיה תחליט בדבר הנהגת ההסתדרות זו, המרכה תכנית העבודה, הוא מדגיש את הצורך בלמוד הדבור העברי, ודוקא במבטא הספרדי היפה. הבא לנו מארץ ישראל, שהיא יקרה לכלנו. כמה שנוגע למרכה הנהגה ועוד תקנות, כל אלה יהלמו בכנסיה הבאה. הוא מזכיר כי הצעירים העברים, עליהם החובה להכונן בשפה העברית לקראת הפוליטבינקום, אשר יתכונן בארץ ישראל. צריך לעשות גם כן תכנית אחת למען בתי הספר העברים, למען הקל את עבודת המורים. הוא מדבר בכלליות על אגודות המורים אשר בארצות שונות. אחרי כן הוא עובר לדבר החבריות ואומר, כי האמצעים לכל העבודות האלה יקחו מן תרומות החברים, יסדו גם כן פונד קולטורה, חברת מניות, או יבואו במשא ומתן עם אחת החברות שישנן כבר, למען הוציא ספרים בלטיניטיים, סובליציטיים ועוד. אחרי כן הוא מעיר בחום וברגש לתעמולה, מראה את החובות אשר על כל חבר וחבר ועל האגודות אשר תוסדנה, לחדור אל המשפחות, אל תוך ההמון, לעשותו לעברי לאומי.

ביום השלישי הרציא מר אשכנזי על בתי-הספר העברים באשכנז ועל הצורך להטיב את מצבם הרוחני-עברי. הוא מראה, כי בבתי האלה ילמדו רק למודי-דת בשפת הארץ, ובכך כשיצא הנער מביים כזה, או אין לו שום ידיעה עברית וגם לא הרבה ידע מאמונת ישראל. ובכך צריך להבנים בבתי האלה את המיתורה עברית בעברית, דבר קשה אמנם, אך על ההסתדרות הנבראה עתה החובה לאחוז בכל אמצעים למען הגיע לתכלית נאותה. מדבר ג"כ על תלמידי בתי הספר התיכוניים, שהם מרוחקים עוד יותר מכל קולטורה עברית ומציע להורות לתלמידים ההם בשעות החפשיות את תורת וחכמת ישראל וכפי האפשר לא בשפה זרה, אלא בעברית. מר מוצקי אומר, כי בענינים אלה יעסוק הועד אשר יבחר ויכין את חמר החקירה לימי הכנסיה הבאה. מתחילים להרציא על דבר ההסתדרות

השונות. ד"ר קלוזנר מדבר על ה"עבריה", אומר כי אמנם במקומות אחדים ירדה ופחתה פעולתה, אך תחת זאת צמחה וגדלה במקומות אחרים. באוסטריה המצב עודנו טוב. ברומניא העבודה על עמדה עומדת ובה מתעסק ד"ר נאכט (הערות הכותב: בכל זאת המצב ברומניא אינו כי אם ירודה, וההובנת העברית היחידה "המקיץ", אשר יוציאו שם אנשים אידיאליים אחדים כמו מר מנשיץ ועוד, רק בקושי ובנס הוא מתקיימת). מזכיר את המכשולים שהיו וישנן עוד לעבריה ברוסיה מפני המצב המדיני, מדבר על פעולת החברה הובבי שפת עבר ואומר שכרוסיה הדבור העברי אינו עוד חדוש, אלא דבר מוכן מאליו, אשר יש בו צרך והשפה העברית מתהלכת בין העברים כמו שמתהלכות שפות חיות אחרות. הכנסות העבריה היו בשנה האחרונה 1600 רובל, אף כי מהיר השקל הוא קמץ ותעמולה גדולה לא נעשתה.

מר סופרמן מדבר על התפתחות בתי-הספר בגליציה ועל התפשטות הדבור העברי בין הצעירים שם. נוסדו בתי-ספר רבים והמורים הסתדרו וגם היו להם אספות לשאלת הרמת מצבו של החנוך העברי. ע"י זרם הבריה מרוסיה בשנות תרס"ה—ס"ו באו מרוסיה כחות צעירים, מסורים בכל לבל לאידיאל העברי, נשתקעו בגליציה ועבדו בכל כחם להחבת החנוך. ואף כי מרבית האנשים האלה היו בביתם סוחרים או אנשי מעשה, רחוקים מן החנוך, בכל זאת נעשו פה למורים והסתגלו לזה היטב. מדבר על המצב ההברתי הגרוע של המורים ועל בן הם מוכרחים להתנהג בדו-פרצופיות, אין פרוגרמה אחת לכל בתי-הספר בגליציה, ובביתים בקראקא מלמדים גם פולנית, דבר שאין כן בבתי-ספר אחרים.

ד"ר נאכט מדבר על בתי-הספר שבברומניא, נוגע גם בדבר ה"עבריה" מדבר על חסרון מורים וביחוד מורות למען בהים ודבר זה גורם הרבה לרעת בהים הג"ל. נוגע בשאלת יסוד בים למורים הדרושים לבהים ההם.

מר פלורנטיין מסלוניקי, עולה הכמתה ונתקבל ברעם של מחיאות כפים וקריאות הידה. מדבר על דבר התפתחות השפה העברית בממלכת תורקיא. מדבר על חברת "קדימה" ועל פעולתה בשפה העברית. אומר כי בתי-ספר רבים אשר לחבי"ח הוכרחו לקבל מתודת עברית בעברית ומודו, כי מצב ההתבוללות של יהודי תורקיא מזיק הרבה להתפתחות התרבות העברית אך מבטיח הוא, כי ישתדלו הוא וחבריו בכל האפשר לעשות תעמולה בעד העבריה, ליסד אגודות ולהתקשר אל גוף האומה הישראלית שבגולה ובאי.

ד"ר מוסיון מדבר על המצב בארץ-ישראל, מראה את ההשפעות של שפות שונות (צרפתית, אנגלית) בכלל החברות התומכות. מהלל את מסירת-נפשם ופעולתם הגדולה של המורים, מדבר מעט גם על אגודת המורים, על השתדלותה לעבד תכנית יחידה לכל בתי-הספר ועל המכשולים שבהבאת התכנית הזאת לבהים השונים של החברות הידועות. בין כל החברות, זאת שאינה שמה לב לדרישת המקום והזמן ושאינה מתחשבת עם שאלת העם כולל, וכלל, היא חבי"ח. האחרות כבר קרבות הלוך וקרוב אל השקפותינו אנו. נוגע בדבר הישוב הישן, שאין בו כח יצירה, ואומר שבארץ ישראל עומדת עתה על הפרק שאלת ספרי-למוד וספרות מדעית פופולרית. מזכיר את הפועלים, הבאים ומקריבים את כחם על מזבח הארץ, בעוד שהם אינם מורגלים לעבוד עבודה קשה, ושבהירי בחורי ישראל אלה מסכינים לדבור העברי ויש להם איפא צורך גם בספרות עשירה בשפה זו. עתה צריכים אמצעים למען ארץ ישראל הנותנת גם היא לזה יתר הרבה מכפי כחם של יושביה.

ד"ר כהן-ברנשטיין (מתקבל במחיאות כפים וחבה גלויה) מדבר על יסוד חברות-מניות למען הוצאת ספרים, כמו שכבר יש ביפו, להוציא עתון טוב לילדים, עתון פדגוגי, וכו'.

הזה לא נעם להם), ליסד אגודות וחברות לעבודה לקרוא קונגרסים, אשר אליהם יבואו צירים, אשר יבחר ואשר הועד יזמן אותם או ישתדל כי יקבלו מנדטים (גם בענין הזה היו וכוחים שונים בעד וכנגד). השפה של הקונגרסים תהיה עברית, אך יש הרשות לאלה יעקשה להם, ליבד גם בשפה אחרת (וכוחים נמצאים שבה לקחו חלק אחד-העם, ד"ר ברנפלד, פינסקי ועוד), כי ההנהלה עד הקונגרס הראשון תמסר לידי ועד (בועד הזה באים אנשים נכבדים מארצות שונות וביניהם סוקולוב, מוצקיין אחד-העם, אוסישקין, ד"ר מוסנזון, ד"ר נאכט, בן-יהודה, החכם בשרי רבי מאיר, שיינקין ועוד, ועוד.) ליסד קרן-קיימת לקולטורה עברית. את יתר ההצעות, אשר לא היה זמן לדון עליהן פה מסרו לוועד, אשר יעיין בהן ויציע אותן לפני הכנסיה הבאה.

במעמד כל הצירים ואורחים חדשים רבים נעק מר אוסישקין את הועידה באמרו, כי בחירי העם לוקחים עליהם חיבה קדושה לנהל את עניני ההסתדרות הנבראת לטובת התרבות הישראלית, כך את מר אחד-העם והשיב לו תודה על התענינו בועידה, כל הנאספים התפעלו מאד בהזכירו, כי יהודי תורקיא התחברו פה ליהודי יתר הגולה, לעבוד למען התחיה העברית הלאומית, ובסוף הביע את תקותו ובטחונו, כי יעשו הצירים כל אשר בכחם למען תפרח ההסתדרות הנוצרה עתה לטובת עם ישראל ולתחית הרוח העברי.

בכלל יש להעיר, כי בכל האספה משל רוח אחרת והתפעלות, הבאה מתוך בטחון בכחות האומה הישראלית, השק לפעול למען הרמת המצב התרבותי העברי ולהחבת גורל העבריה. ומה נעים ומה נהדר היה לראות מתוכחים ומשיבים, מציעים וסותרים, מבקרים ומחללים בעברית על פי רוב צחה, נקי ויפה, במבטא איי המצלצל בצלצול כה נחמד ומקסים, בהיכל נמצאו בכל העת נשים ועלמות, סטודנטים וסטודנטות, שבאו ללמוד בכתי-הספר הנעלה הזה, אשר בו מורים סוקולוב ואוסישקין, אחד העם וקלוזנר, וכל הסופרים האחרים אשר התאספו יחד הנה, באמת יצאו הכל מזה בלב מלא תקוה ובטחון בתחית השפה והתרבות העברית אם אנשים כאלה לקחו עליהם את החובה הקדושה לעבוד בלי הרף להשיב כבוד העבריה כמלפנים. כמעט כל הצירים נסעו מפה להמבורג, ואלהם נוספה שירה שלמה של אורחים מפה, על פי רוב סטודנטים חפצים לראות גם בעבודת-ה' לתחיות העם והארץ, אחרי ראותם אותה של תחית שפתנו וקולטורתנו הלאומית.

א ב ר ה ס.

ענינים מדיניים.

השילום ברוסיה. שלום עתה ברוסיה מחוץ ושלום מבית, עת עתה לממלכה הענקית לאסוף כח, לשוב לאיתנה, להצלחת מאה ועשרים מיליון יושביה, אבל איך תוכל רוסיה להתעודד, אם חסבותו שגרמו את המלחמה הנוראה ואת המרידה הגדולה, לא הוסרה, אם שמת המלוכה והנהגת הארץ נשארה כמו שהיתה לפני מתן הקונסטיטוציא. לא נשתנה דבר, מלבד צירי הדומה, הנאספים כפעם בפעם לא לחוקק חקים ולא להשיגה על הממשלה, אלא רק למראית עין, שלא יאמרו, כי הופרה השבועה. על כן אגודות הסתר וקושרי הקשר קיימים ובכל פעם הם משמיעים קולם באיזה מעשה יאווש, באיזו גבורה של מסירות נפש, להזכיר לכל העולם, כי המחפבה בממלכת הצפון עוד לא נעשתה, ומשפטי המות הם מעשים בכל יום, אלפי אנשים נתלים בשנה, זה עתה ראינו כי העתונים ארגני החשבים נסו בהתלהבות מלאכותית לעורר מלחמה חדשה עם יפן, למען יוכלו בעלי יבלת ידועים למלא שנית ניסיהם הרחבים ברכוש העם הרל, כי את הרכוש הגדול, ישגבבו במלחמה הראשונה, כבר בזבו בקלות דעת, ויפן בעצמה היתה אנוסה לפרסם לפני כל העולם, כי שקר וזכב הם כל המעשים, שבכו הפצי קרבות ברוסיה עליה, אין יפן רוצה במלחמה ואינה מודיגת, ושטת נוסרי השלום, שמת שוטרי הסתר להתחבר עם נרולי המורדים, לתת להם שכר רב, למען יקשרו קשר באחד מגדולי הממשלה, למען יוכלו הפקידים להראות כי גדולות עשו בשמירת

השלום עודנה קימת ומרעישת את העולם בטעשים נוראים. ראש שומרי הסתר כפטרבורג אשר קרפוב התחבר עם המורד וסקרונסקי, לעשותו לאוזב שני, לכבוד בהבריה שימסרו בידו וסקרונסקי זה נענה לו ונעשה למראית עין לשומר סתר וכאשר נועד עמו להועץ על צפונות המורדים הניח וסקרונסקי במכה תחת מושבו וחבר אותה עם הכל הפעמון האלקטרי ובישבת קרפוב על הספה נגע ווי ככפתור החבל וקרפוב נקרע לאלף קרעים עם כל הבית ועם פקידו שבא עמו. הקושר נתפש ונתלה. זהו פרי השטמה הישנה של אורבים בסתר ופרובקטורים. וכזה רוצה הממשלה לחדש את רוסיא ולהשיבה לאיתנה ולהשקיט הארץ.

פיליטון קטן.

עסק.

בימי יצחק אבינו היה הישם עסק נדרף לשם מריבה. ארת באר המים שרבו עליה הפלשתים. קרא בשם עשק. יעקב, שבדמות פוצפו ובכל קורותיו: בגדוליו בצרותיו ובהרפתקאותיו, בכרכוריו עם עשו ובתתו שחר. היה סמן לבניו יהודי הגלות, היה הראשון שעשה עסקים, עסק עם עשו ועסק עם לבן. אולם מאז בקש יעקב לישב בשלוח ומשך את ידו מהעסקים עברו כאלפים שנה בישראל ללא עסק וללא משא ומתן. עתה אי אפשר לנו כלל לשנות לפנינו אך אפשר הדבר יהודי בלי צורר על שכמו. יהודי בלי חנות, יהודי בלי שטרי חובות, יהודי בלי מטבעות, יהודי בלי עסק. אבל בספרות התנכית וגם בספרות שאח"כ עד חרבן הבית השני אין אף זכר מזה. נראה כי עסק ויהודי לא תמיד היו שמות נרדפים.

אולם מיום שנשטט הקיפוע מתחת הגלינו והתרחקנו מעל הטבע ונעשינו תלויים בין השמים והארץ וכל חיינו העמדו בנסים מכלי יכולת להתקי אלא ע"י רחובות ומזמורת, מאז נעשה העסק לרוח אפנו ולנשמת חיינו וכל מעשינו, שאנחנו עושים בכל פנות החיים, מכוונים הם בחותם העסק. אין לך דבר קטן וגדול מן היותר חילוני עד קדש הקדשים, שאין ריחו של עסק נדרף ממנו. העסק רודף אחרינו כצל מיום הולדה ועד יום המות. עסק התנוגה לפנים בישראל, כשהיה עוד קשור אל הטבע, היה דרכו של איש לחזר אחרי אשה ומכין שאדם בישראל נתן עיניו באשה היה משרדל אצל אבותיה במהר ומתן, שירתנו לו את ברכו. עכשו נעשה הדבר לעסק גמור, לכל פרמיו ודקדוקיו. כשיגיע פרקו של אדם לנשואין הרי הוא יוצא לשוק, עדת סרסורים ושדכנים סובכים אותו מציעים לפניו את התעריף, שבו קצוב וערוך ערכו של כל אדם בדיוק נמרץ בדיוק של תנוגה, בדקדוק של חוט השערה: עורך-דין, שכר פתח לו לשכנה, מחירו כך וכך, רופא חולים מחירו כך וכך, עוזר בבית-מסחר עם קצת כסף כך וכך, פחור בן טובים מגזע היחס מבין בעסקים כך וכך, הסחורה הזאת עודנה חריפה ויש עליה קופצים, מין לוקוסם לעניים שעלו לגדולה, חוכשי בהמיד פשוטים שנים בפרוטה. הסחורה הזאת, שהיתה לפני חריפה, ירד מחירה בשער הכורסה היום ואין לה קונים והיא הולכת ועוברת מן השוק. זהו עסק של נשואים. ועוד יש עסק אחר גדול.

עסק של רכנות ושוחטות. באן יש לך תעריף אחר. הנך חפץ ברכנות, הרי אתה יוצא לשוק ומוצא ערים ועירות מוצגות למכירה והכל על פי התעריף. המחיר הנהו קצוב, פיקס בלעה, ואין לגרוע ממנו. עירה בת מאה נפש המשלמת ארבע מאות בתר לשנה מחירה אלפים בתר, עירה המשלמת אלף בתר לשנה מחירה חמשת אלפים בתר, ובן הולך המחיר ועולה לפי חשכה, שהוא משלמה ולפי יחוסה של העיר, ומלבד המחיר הקצוב צריך אתה להוסיף דמי סרסורת, דמי לא יחרץ ועוד הרבה דמים כאלה, שנותנים בחשאי.

עסק של שבת טרוד הוא היהודי כל השבוע בפרנסתו ואין לו פנאי הרבה להתחשב עם קונו. מתפלל הוא תפלה טרופה רק לצאת ידי חובתו חוטף ואוכל, חוטף ומכרך ויוצא לשוק ואין לו פנאי

אף להשיגה על בניו. והנה באה שבת מלכתא, שאו כדברי חז"ל, לובש בן המלך שהתגלגל בכלב את תמונתו האמתית, דעתו מתישבת עליו ונעשה כלו רוחני, כלו קדש, מלאכי שרת, מלאכי שלום מלויים אותו. בצארנו ובכבואו והרי הוא בא לבית מקדש מעט, להתצב לפני בוראו. מתפלל הוא במתינות. מתוך ישוב הדעת, מתוך שכחה של הכלי העולם. יפה הוא גיב מקור החנוך לפני הנעורים, פה מתרשמים בנפשותיהם הרכות רשמי הדת הראשונים. כמדומה אתה, שפה אין עוד זכר לעסק, אבל מעורת גדולה מעית. פה עושים עסק עם הקבי"ה כביכול בעצמו. ואיזה עסק, עסק פעוט מאד עסק של פרומות בלי כל כחל ושרק. אומרים לו בפרוש: הרי לך רבש"ע ח"י ציל וברך לי את ר' עוזר ברי קלונימוס.

עסק של חנוכה. יהודי נאמן בית הגלות נזכר, שלפני אלפי שנה היו לו גבורים, שנתקו את בבלי העבדות מעל ידיהם והצילו את עםם מכליון. זכרון כזה זקוק להגיגה נהדרה, הגיגה שיש בה כדי לעורר נרדמים ולצפות רוח גבורה בלב חלשים. אבל האפשר שהגיגה גדולה כזאת לא תכניס כל ריזה? מהפכים איפא את ביהכ"נ לתיאטרון, אין מכניסים שום אדם מישראל לשמוח בחנו אלא ע"י נרדמים כניסה והדבר נעשה עסק גמור.

עסק של יו"ה. בהרדת קדש ממחר היהודי בערב יוד"כ אל ביהכ"נ, להתפלל תפלת המנחה ולהתודות על עונותיו מכל השנה, נמלט הוא משוק החיים מהלאותו וזוהמתו, להטהר ולהחטא לפני קונו. חפץ הוא להתרוסס רגע אחד למדרגה של אצילות, חפץ הוא לעשות חשבון הנפש והרי הוא בא ומוצא לפניו מכרוביה שלכרש של חנונים על פנקסיהם, וחשבונות הול של ממון ושוב עליו למשמש בכיסו. מסלק הוא בכפייה את חשבונותיו, שב הביתה וסועד את לבו בחטיפה וחוזר לביהכ"נ לתפלת כל נדרה, התפלה הנשגבה הזאת ממלאה את כל בתי נפשו בהוד האצילות השפוך על נגוניה והנהו רגע בכחינת הרפשמורת הגשמיות. ואחרי שפכו צקון שיחו כהמון תפלות ותשבחות, חפץ הוא ליחד את שמו של הקב"ה בשירים נשגבים, אבל הורגן בלי כל עסק? רוצה אתה ליחד את שם ד': ר' יעקב משלם! והרי לך בורסה חרשה של מכירת שיר היחוד, מי שמרבה במחיר הוא הנבחר ליחד את שמו של קוב"ה. וגירת הכותרת היא מכירת העליות למחרתה, שאז נכרוה מכירה בפומבי, לצימציה גמורה לכל חקוניה ומשפטיה. רוצה אתה לעלות לתורה, הרבה במחיר וזכה במקח! יש לך זווים הרי נעשה אתה מיוחס לפני הקב"ה כביכול בעצמו. שלמת כמיטב כספך הרי יש לך הזכות לצוהו לברך את כל מי שתרצה, והרי איש ישר אתה ולא תקפח את שכרו ומלבד המחיר הרב, שנתת כבר בעד העליה, הרי תוסיף עוד איזו מעורת בעד הברכה, שהנך מצוהו לברך. — וגם פה, כמו אצל כל עסק לא יחסר הפרסור. הנה אין לך קול יפה ודעתך מבובלת ואיך יודע לכוזאת דבריד לפני קונך, אל נא יפול עליך לכה, פתח נא את כיסך לפני סרסור הצבור והוא יביא את תפלותיך לפני בוראך.

עסק של מירתה. וכשיגיע זמנו של היהודי להפטר מן העולם, כלומר לצאת מן הכורסה הגדולה, האפשר הדבר שיפטר ממנו לא מתוך עסק? מתוך אותו דבר שהיה שקוע בו כל ימיו. היש לך עסק גדול מלקבר את היהודי? לעסק זה יש פירמה מפורסמת ישל קבלנות, שכל "עסקיה באדמה" וככל זאת הולכת היא ומתעשרת משנה לשנה. הרי לך: החרגונה עסק, הרבנות כודאי שהיא עסק, השבת ויוהכ"פ אציל שחם עסק, יום המות על אחת כמה וכמה שהוא עסק. עסק, עסק ועסק! רבש"ע עד כמה יהיה זה מלפפנו והולך עד שערי שאול!

שבת וואלקאָווסקי.

מקרוב ומרחוק.

שונות. משפט ראשי אגודת הסרבים והקרוואטים שהיה בווינ ונמשך י"ב יום, נגמר בנצחון האגודה. ראשי הסרבים והקרוואטים, שהזמינו את הסופר הוויני ד"ר פרייטליך לדין על האשימו אותם בקשירת קשר עם

ממשלת סרביא, לקרוע את המדינות הקרוואטיות מאוסטריא ולספחן בממלכת סרביא, הוכיחו כי הכתבים, שהראה פרידוונג מזופים דם. פרידוונג פים אותם ויצאו בנצחון כאשר שבו הצירים לאגודת לא נתנה אורתם הממשלה לבוא העירה. העם עשה הפגנות גדולות ובאו לידי מהלומות ותפישת רבים. — משפט קווילעצקי בפוזנא נגמר, המשפט הסנציוני, שהארץ שש שנים. הגראף קווילעצקי ואשרתו נאשמו בנגבת ילד, הם היו חשוכי בנים ובעבור זה אבדו זכות הבכורה בירושת נכסי אבותיהם וגנבו ילד עני ואמצוהו כבן והשמיעו קול, כי הגרפית ילדה בן. הורשים האחרים עמלו כמה שנים עד שהצלחו להוכיח את המרמה והילד ישוב לאביו האביון. — בתיאטר של קיניכאטוגרף בלבוז השליכו גנבים חמר מפוצץ בין העם להקים מהומה, למען יוכלו לנגוב בתוך המהומה. בכחלת הפלטה, שנמלטו כל אשר בבית, נהרגו חמש נפש אדם. — בפעקין בירת חנה התנפל איש חינוי מן הדרום על נפש הפרינץ המושל ודקרוהו אצל ארמונו. המושל נמחץ ולא מת. — בארסה נדונו כ"ג איש למיתה. — אצל אוהערסקא בביתם נתקלו שני מסעות מסה"ב והאחד נשבר וי"ג נפש אדם נהרגו מלבד הנמחצים מחצים קשים. — בפורטוגל ובספרד המערבית התהולל שטף מים, יותר מעשרים כפרים נמחו מעל פני האדמה, כמה מאות ספינות וסירות נשקעו. ערי החוף עומדות שקועות במים, רכוש של עשרות מיליונים אבד.

עשרות מיליונים אבד.

מעשה טולכאטשיב באוסטריא. כידוע משגיה הנציב הרוסי בארסה, שישמרו היהודים ארת יהדותם, שלא יפרקו עול תורה ומצות, שלא ישנו שמותיהם ועוד. "האסט. ווכנשריפט" מודיעה מעשים כאלה ממדינת ביהם. בקהלות הקטנות בצפון ביהם נמסרות רשימות החיים והמתים של מעט היהודים בידי הכהנים הקתולים והם קבלו על עצמם ארת התפקיד הזה, להשיגה על היהודים, שלא ישנו ארת שמותיהם. ישנם יהודים רבים, שנקראו כל ימיהם בשמות נוצרים ובן נקרא גם מאת ברני הפקודות ובעסקיהם, ובכואם לעת זקנתם אל מנהל המטריקל, לקחת תעודת לדה, הם מעטרים אותם בשמחה לאיד בשם יהודי, והיהודים מתפלצים ומתרגזים ויקוצו בחייהם מבושה והכחן הקתולי שחוק להותם. לודוויג נעשה פתאום ללייזר והוגא להירש וארמור לאהרן ומקם למנשה ואנה יוליכו ארת חרפתם? הם שופכים שיחם באוזני קוראי העתון הגל למען ינודו להם אחיהם בווינ, שיש להם מנהלי מטריקל יהודים בני רחמים, החומלים על זרע ישראל לרשום להם שמות קתולים לכבוד ולתפארת.

איק"א. החברה הזאת, ישנוסדה לפני שנה בכרליין, לתכלית העברת היהודים לא"י ולמדינות טורקיא, בלי כל מעם פולימי, הגישה בקשה לממשלת טורקיא, לתת רשות להושיב גולי היהודים בטורקיא. מנהל החברה ההיא ד"ר אלפרד נוסג שהה ששה שבועות בקונסטנטינופול ודבר עם כל המניסטרים ועם נשיא הפרלמנט, תוצאות המשא והמתן האלה יוצעו בקרוב לפני כל הקהלות הגדולות, והמניסטרי הטורקי לפינגן דויד בעי יכניס חקים בפרלמנט לסדר עניני הגולים ונכסיהם וזכויותיהם. סדר האימיגרציה היהודית יספר בידי הכרת מניות ע"פ משפטי טורקיא. כבר נוסד ועד של טורקים עשירים ועסקני הצבור להתעסק בדבר העברת יהודים גולים לארצות טורקיא וכל עניני האימיגרציה יחברנו על פיהם.

אנטישמיות בצרפת. במחלקת הדינים באוני-ברסיטה הפאריוזית נבחר היהודי ליאון-כהן לרקן (זקן) המחלקה. רוב התלמידים במחלקה הזאת הם קלריקלים ולאומיים. הם לקחו להם המון גם מן ההוץ לעזרה והפגינו נגד הרקן היהודי ימים אחדים, עשו שאין בחוצות, גרפו את הפרופסור האהוב ודרשו להעבירו. המפגינים הרנגשו עם הפוליציא, הפרופסורים והתלמידים החפשים הריעו לרקן היהודי ורוממוהו. להכחדת הרובלים. הממשלה האוסטרית הכניסה אל בית הנבחרים הצעה חדשה להחמיר בחוק הרובלים לכל עדה ועדה יש רשות לאסור את מסחר הרובלים בגבולה. עד כה היתה הרשות הזאת לערים שמספר יושביהן יותר מחמשת אלפים ושיש להן תקנות לעצמן.

הממשלה האוסטרית הכניסה אל בית הנבחרים הצעה חדשה להחמיר בחוק הרובלים לכל עדה ועדה יש רשות לאסור את מסחר הרובלים בגבולה. עד כה היתה הרשות הזאת לערים שמספר יושביהן יותר מחמשת אלפים ושיש להן תקנות לעצמן.

החוק הזה, כאשר יתאשר, יקפח פרנסות כמה יהודים. כי רובלים נוצרים ממקומות ידועים עשו יוצאים מן הכלל.

קפוח זכות יהודים, המניסטריום לרות באונגרן פקד, בי יהודים, שלא נכתבו עוד ברשימת חברי ההקלה בשכר קצוב, יש להם רשות רק להשתמש בטוסדי הקהלה, אבל אין להם זכות הבחירה בקהלה. בזה יאבדו כמה יהודים זכות הבחירה, כמו שכבר אבדו כל ילידי גליציה באונגרן זכות הבחירה. כידוע עובדים היהודים מהערים הקטנות אל הערים הגדולות ובהיותם יהודים בהבאת להם כל הימים אינם שמים אל לב לעולם לשלם בעד קבלתם לאגודת חברי הקהלה.

יהודי רומניא בפרלמנט האוסטרי, בשעת הוכחה על אדות ברית המסחר עם רומניא בפרלמנט האוסטרי השתמש הדין שטרואבר בשעת הכשרה להוכיח את הממשלה על שתיקתה למראה הפשע, שפשעה ממשלת רומניא בברית הברלני בדבר היהודים והזכיר גם יינוי היהודים במלכות הרשעה הזאת והעיר, יצאור היה שבשנת הברית החדשה תדרוש ממשלת אוסטריא מאת רומניא לקים את הברית הברלנית, כמובן יש רק ערך הפגנה לדברים האלה ולא ערך מעשה, כי ממשלת אוסטריא לא תתערב בעניני רומניא בשביל יהודים.

התפשטות האנטישמיות באונגרן, השנאה ליהודים באונגרן, שהיתה רגילה בימי ממשלת הברלם להתבסס במסוה תקנת המדינה ובאורי שקר בחקי הארץ מתחילה עתה להיות צעקנית, היא יוצאת בהסתת העם, בהרף ונדרף, בכתבי עמל להודיע את העם ברוח שנאה ולהבנות כל אשר רוח יהודי לו, והקטיגוריה, שחובתה לאסור בתבים כאלה, ע"פ החוק האוסר לגרות מרזן בין בעלי אמונות שונות, מחשה וגם היהודים אינם שמים לב.

בדבר בטול תחום המושב, כבר הזכרנו שיש תקוה, כי הדומה מסכים להצעה להתיר ליהודים לגור בכל רוסיא בלי הגבלה, את הכנסת ההצעה החליטה ועדת היהודים בקובנא, הממשלה הציעה חוק לפני הדומה, בהתאמה להבטחות הטובות של אקטובר 1905, לעשות את כל אדם הפישי, ללכת אל אשר יחפוץ ואין לממשלה למחות בידו, אך אל הכלל הזה הוסיפה הממשלה תנאי, "הוין מאלה שזכויותיהם מוגבלות", בלומר חוץ מיהודים, הדומה דחתה את ההצעה ומסרתה שנית לועד, שיש בו גם צירים הפישים ויש תקוה, שהועד הזה ימחוק את התנאי ויזהר יתיר החוק גם ליהודים ממילא לגור באשר ימצאו, אך הכמי הדינים, שהיו בוועדת קובנא, אמרו שזה לא יועיל, כי אף בלי תנאי מפורש ישארו חקי הגבלת היהודים בתקפם, ע"כ החליטה הועדה, לדרוש מאת הצירים היהודים, להכניס הצעה מיוחדת, לבטל את תחום המושב, כי יש תקוה, שיתקבל חוק כזה, כי השחורים בצירי הדומה ממדינות מערב רוסיא רוצים שיתפזרו היהודים בכל רוסיא ויתמעטו במדינות רתום המושב ומכיש שיסכימו כל הפישים, יש רק לירא, שהדומה תתנה תנאי, שלא יגורו היהודים בכפרים, אבל אין זה חשש, כי גם בלא זה בורחים היהודים עתה מן הכפרים אל הערים, כי האכרים מיסדים להם הברות לכללה ומסחר ואין להם עוד מוט עם יהודי הכפרים, שני צירי היהודים, ניסלוביטש ופרידמן, עמלים עתה לאסוף חתימות להצעה וגם רבים מן הצירים המתונים חותמים עליה.

תמיכת החרשת בטורקיא, ממשלת טורקיא ערכה חוק תמיכת החרשת, בבדי להמעיף בכל האפשר את הבנסת סחורה זרה מחוץ לארץ, לבית חרשת נחשב בית עבודה שיש לו יותר מכ"ח פועלים וקרן של ארבעים אלף כתר שקועה בו. נתיני טורקיא, שיש להם בית חרשת כזה, תתן להם הממשלה קרקע לבנין הבית חנם, מ"ז שנה הם חפשים מכל מס וארניניות; מכונות וחמר לבנין פטורים ממכס הגבול; בתי חרשת, שפועלים מן התושבים לומדים בהם מלאכה מועילה ישיגו הנחות מיוחדות; בהספקת צרכי הממשלה יבוברו בתים באלה גם אם מחיר סחורתם רב בעשרה אחוזים ממאה מסחורות חו"ל. כמובן נוהגות ההנהות האלה גם בבתי חרשת של יהודים בא"י, אם יהיו נתיני טורקיא.

גבורת זקנה יהודית, בכפר קוסיביץ הסמוך לגורדק אצל לבוב בקש שודד אבר להתפרץ בלילה אל מעון אשה יהודית זקנה מוגנת דרך החלון, נכרת זקנה יהודית, בכפר קוסיביץ הסמוך לגורדק אצל לבוב בקש שודד אבר להתפרץ בלילה אל מעון אשה יהודית זקנה מוגנת דרך החלון.

הזקנה — בת שבעים שנה — הקיצה ולקחה קרדום בידה והלמה על ראש האכר ועל ידיו עד שנפל אין אונים ארצה יאצבעו האחרת נקצצה, לקול חשאון התקצבו אכרים וגם זנדרם בא ומצא בבני האכר קנה-רובה מעון וסכין, השודד זוכה אל בית החולים והוא מפזר בין החיים והמורת, מקרי השוד בבתי יהודים מתרבים עתה באופן מבהיל והם פרי המשטמה, המטלאה את גליונות עתונים ידועים, שהעם הנבחר שותה דבריהם בצמאון וקטגורי הממשלה מחשים, למרות החוק המחייב לאסור כתבי הסתה ומדנים באלה

קראקא. בכהות ראשי הקהל, שהיתה בשבוע הזה, נבחרו שוב במחלקה הראשונה: ד"ר. **רפאל לאנדא** (209 דעות), מ. **עהרענפרייז** (198) ד"ר. **פישלער** (197) ד"ר. **יונגער** (192) ד"ר. **פישלוביץ** (190) ממלא מקום הראשון ד"ר. **פילים לאנדא** (94). במחלקה השנית נבחרו שוב מן **פריץ כהנא** (120), מן **שמואל לעבענהיים** (118) מן **נפתלי גאלדגארט** (116), מן **פינחס לאנדא** (114), מן **מאיר וואהל** (113) ממלא מקום ראשון מן **ווילהלם לאנדא** (32) במחלקה השלישית נבחרו שוב מן **יוסף כרמל** (608) מן **יצחק בוימינגער** (606) מן **יצחק שענקער** (605) מן **יצחק פרינקעל** (605) מן **אהרן שווארץ** (602) ממלא מקום ראשון מן **מאיר רא"ב זאפארט** (221).

לועד עריכת מס הקהל נבחרו מהמחלקה הא' ד"ר א. דיכעס ד"ר הרמן ברונער, ל. ראזענבערג, קופל ביגעלא"זען א. גולדגארט, יעקב מאשלער, י. בערמעל, יוסף לנדא, מהמחלקה הב' א. ראָזע, ל. שמידלער, פ. הרצוג, י. לוסטברג, ש. שיינר, י. פריעדמאן, א. ל. הערשטאל, מהמחלקה הג' יהושע דרעזנער, שמעון זאקובה, א. באנעט, ל. ליפשוין, יוסף פערבער, שלמה בערגלאו, שמואל נוסבוים ויהודה אהרענשטיין.

בבחינה הזאת נראה בגלוי מה שכבר היה נודע בסתר לרבים, כי מפלגת ה"בלתי תלויים" אינה נחשבת לכלום בעיני העם, כי בעמל רב ובהתאמצות יתרה הצליחה להשיג רק דעת שלישית הבודחים, העם חזה דעתו בנגדם.

רמת המצפה.

גאות האדם

בדעות המוניות ונפסדות, אשר נמחו כעב כאשר זרח האור החדש בדורות האחרונים

מאת

ד"ר. שלמה רובין.

הקדמה.

באשר נפקחו עיני האדם הקדמוני וראה את עצמו יודה ומושל בכל החיים על פני האדמה, הכל שרת תחת רגליו "ענה ואלפים, בהמות ישי, צפור שמים ודגי הים עובר ארחות ימים" (תהלים ח') ומה גם ברכות הימים, כאשר נברח ידו גם על חיות טורפי שרף, והחל לשעבר תחת ממשלתו גם את הנוחות הטבעיים והיה שליט ומפניע על היבשה ועל הים בכדור ארץ מולדתו ומשכנו, באה גאווה ברוחו (Größenwahn), זחה דעתו ולבש גאווה לחשוב את עצמו לכהן כל היצורים ברבל ומלואה "מעוט כבוד והדר ומחוסר מעט מאלקים" (שם).

על גאות האדם התפלא המשורר במזמור תהלים הנ"ל והתמרמר הנביא ישעיהו בתוכחתו לבית ישראל. המשורר קורא: "מה אנוש תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו ותחסרנו מעט מאלקים!" כאומר: האמנם ראוי והגון האנוש לדמיון גאותו, שהוא חסר מעט מאלקים! —

והנביא רואה בנאות האדם העדר יראת שמים ופחד אלקים, וגוער בו: "עיני גבהות אדם שפל ושח רום אנשים... ושה גבהות האדם ושפל רום אנשים... מפני פחד ה' ומדרר גאווה... חדרו לבם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא!"

במשך הדורות הסתעפה גאות האדם בענפים שונים, כי הגאווה והיהדות הזאת הפכה בלב האדם דמיונות רומטיות ובראשו סברות המוניות וגאיונות, הפרזות והנהות אמונות ודעות שונות ומשונות.

התגדל לחשוב, כי השגחת האלקים רק על האדם היא פרטית, היינו יחידית (individuelle) על כל אדם יחיד, משאיכ בשאר הבריות, שהשגחתו עליהן רק כללית, שלא יאבד המין, ולא על כאו"א (הרמבים). האדם חשב, כי בדור הארץ אחוזתו הוא כל הרבל וכל גרמי השמים וישי השמים משועבדים ונכנעים לעבודתה ולעבודתה, כי הוא בעל הבית בארץ אחוזתו, ושאר היצורים בשמים ממעל ובתהום רבה מתחת, אינם אלא אורחים פורחים ונישענים בהסדו ובצדקתו.

דמה האדם בלבו כי הוא בחר היצורים, כי למענו ובשבילו נברא כל העולם, הוא העיקר והשאר טפל, הוא התכלית והשאר האמצעי, הוא המטרה והשאר בגללה, וכל הנמצאים בתבל ומלואה אך להנאתו ולטובתו נבראו, וכל בעלי הים כירק עשב נתנו לו לאכלה, ולרדות בהם בפרך, ולענותם בסבלותיו.

אמר בלבו, כי אלקים נוהג את העולם, כמנהג בני האדם עם הפציהם ותעלוליהם, בכונה לתכלית שמושם כפי הנאות והנקל לאדם.

סבה, כי תאר האלוה העליון הוא מסולא ומרופם רק בהיות לו צלם האדם (Antropomorphismus) הנבחר בבריות היותר מתעלות.

הגה, כי הוא מכיל בקרבו כל הסגולות והנפלאות והאיכויות המשובחות של התבל כלה, והוא לנכחה, עולם קמין לעומת "עולם גדול", ולפי מה שמוכח לו או רע לו, הוא רואה את העולם כלה, לשפוט, כי כל העולם טוב או כל העולם אך רע הוא.

התנאה, כי ברצונו החפשי יגבר שכלו ויאריך תבונתו על כל הדברים העולים על לבבו, להטותם לבל אשר יחפוץ, ובכח כהירתו החפשית יבחר בטוב וימאס ברע, ככל העולה על לבבו, בלי סבה גורמת התנפה לחשוב, כי האלוה ברא אותו ואת כל העולם רק למען יעבדו ויתפלל אליו וישורר לפניו זמירות ותשבחות, וקדושה משולשת ותפלה טרובכת בתארי הוד והדר לכבוד ולתפארת ובישביל העבודה הקיישה הזאת הוא מבקש מאלקים שכר טוב וגדול לעוה"ב, והוא עובר את אלקים על מנת לקבל פרס כפול ומכופל בשני העולמות.

התאמה, כי אין אלקים מתעפק אלא במעללי האדם בלבד, לשלם לו שכר זכויותיו ולגמול לו עניש חובותיו, אם לא בעוה"ב, ע"פ בעוה"ב.

התפאר לעלות בכח שכלו ובחסן תבונתו אל הסיה, ועל אל אלים ידבר נפלאות, זמם, כי נשמרתו חצובה מתחת כסא הכבוד של הקביה, ומעלתה גדולה על מעלת המלאכים, ולפעמים משרד אלקים מערבות הטבע למען האדם. (עוד יבא).

ידיעות אחרונות מהקונגרס הציוני.

הוכחה ע"ד הדין וחשבון של הוה"פ היה רועש מאד, תוכחות רבות נשמעו מכל הצדדים, דוד וולפסון דבר פעמים אחדות וסים בסוף, כי מפני התלונות הרבות, הסותרות זו את זו אי אפשר לו להחזיק בנשיאות. "קשה היה למלא מקום הרצל, אבל נקל יהיה להיות ממלא מקום וולפסון". הקונגרס הביע ברוב דעות גדול את אמונתו לוולפסון ול הנהגתו.

אברהם וויינרעב
מאורשים במכת תר"ע
דעלאטין
פנחס חזיל
מאורשים במכת תר"ע
מלומאטש
בלב שמח ובקול תודה אברך במז"ט את ידידי ורעי מר אברהם וויינרעב לארוסו. שמחה גרייף.
הנני מברך במז"ט את שייב מר אברהם וויינרעב לארוסו.
הננו מברכים בידדות את ידידנו מר ליבש בערגער ואשתו בקאביעזין לחתונת בתם מ' זיסל במז"ט. ש. מנדס לאזער ואשתו.
הננו מברכים במז"ט בידדות את ידידנו מר ליבש בערגער לחתונת בתו מ' זיסל עם מר יואל ראטבערג והנני נודב לכבודו שני כתרין לח' הכנסת כלה. משה ואשתו גיטשא לענקאוויטש.
מקרב לבי אביע ברכת מז"ט לארוס העלם המלומד מר יוסף בוימינגער במראקא עם מ' חיה פֿע-דערבוש. מנחס מענדל הלוי הורוויץ.

ברגשי גיל ואהבה הנני מברך במז"ט את בת דודי מ' חיה פעסל אזלער מפאדגורזע ואת רעי הנכבד מר פייוול שינדעלהיים מסוקולוב לחתונתם.
פייבל פלק — יסלא.
הננו מברכים את מר פיבל שינדעלהיים לחתונתו במז"ט.
מערבת המצפה.
ברגשי אהבה וחבה הננו מברכים את אחינו היקר מר פיבל ואת רעיתו לחתונתם. מז"ט הורינו היקרים ולמשפחתנו.
יוסף שינדעלהיים ורעיתו.
פנחס שינדעלהיים — אנטווערפען.
הננו מברכים מקרב לבנו במז"ט את מר ליב גראמעט לחתונתו עם מ' מיני קופליך מברעזוב.
זאב ענגעל, זאב צוויק.
מעמק לבי אברך את ידידי מר דוד שרייבער במז"ט לחתונתו עם מ' פערל קאהן.
חיים מארמאר — חורוסמקוב.
הננו מברך את ביא מר אברהם חיים וואסערמאן לחתונת בתו מ' שרה עם מר שבת שיקלער במז"ט. מז"ט לאחי.
מיכל וואסערמאן ורעיתו — סויטשאווא.

מפנימיות לבי אברך בידדות את רעי מר אהרן קארנהייזער ואת הוריו היקרים לחתונתו.
אברהם פלוהר — שמשאוויצא.
הריני מגיש במז"ט לבת דודי מ' קלארא יעבץ מפעשעניזין לארוסה עם מר אברהם וואנגער מדלמין. מז"ט לכל המשפחה.
אנטשעל מרגלית — סניאטין.
ברגשי גיל וידדות רבה אברך במז"ט את רעי מר שמואל ליטמאן לחתונתו עם מ' חנה פֿאבער בבסיקאפיצע.
אברהם עבר גרינוואלד — מלינגע.
תערוף כמל ברכתנו במז"ט למר מרדכי סגל לארוסו עם מ' חנה מפודמושציק. מז"ט להוריו.
א. ענזעל, ה. געלעס. ש. פענער — איסטריק.
ברגשי אהבה וידדות אברך במז"ט את רעי היקר מר חיים סאנדער לארוסו עם בת ר' וואלף פאליבוים מכאבוב.
ישכר פאנצער — סאנדן הישנה

הוצאת "תושיה" ורשה.
מתקבלת החתימה לשנת 1910
על הביבליוטיקה השבועית
"ביבליוטיקה גדולה"
מבחר הספרות העברית הישנה החדשה והצעירה.
הביבליוטיקה הגדולה מתהילה לצאת מראשית שנת 1910 מדי שבוע ושבוע בדיוק מחזיר החתימה:
לשנה 10 רובל עם המשלוח לחייל 13 רובל.
להצי שנה 5 רובל, עם המשלוח לחייל 6.50 רובל — לרבע שנה 2.25 רובל עם המשלוח לחייל 3.25
(2) עם "הביבליוטיקה העברית" (מאתים ספרים) (לקבלה במשך שנתיים בתשלומין לשנתיים)
לשנה 20 רובל, עם המשלוח 25 רובל. להצי שנה 10 רובל, עם המשלוח 13 רובל.
לרבע שנה 2.50 רובל.
(ההותמים על שתי הביבליוטיקות הנזכרות יקבלו בכל שבוע: 1) ספר מה"ביבליוטיקה הגדולה, 2) ספרים מה"ביבליוטיקה העברית".
I. ההפצים לקבל מה"ביבליוטיקה העברית" 25 הספרים של כ רבע שנה בבת אחת, עליהם להוסיף 25 קאפ. לכל רבע.
II. ההפצים לקבל את ה"ביבליוטיקה העברית" (כל 200 הספרים) בבת אחת עליהם לסלק מראש 20 רובל, מלבד כסף החיתום על ה"ביבליוטיקה הגדולה".
III. ההפצים ב"ביבליוטיקה עברית" מכורבת הדר, עליהם להוסיף בעד הכריכות: 1) בעד ארבעים כרכים — כפי סדר הוצאת הספרים — 8 רובל. 2) בעד המישים כרכים — מסודרים לפי הענינים — 10 רובל.
הערה: בתשלומין לשנתיים אפשר לקבל רק בארבעים כרכים.
ההותמים מתבקשים להודיע בהתמסר, לכל יהיה יעובד במשלוח הספרים להם מראשית השנה. הערה: ממדינות אחרות אפשר לשלוח אלינו בכספי המדינה לפי הקודם בעת.
פרוספקט מפורט ישלח חנם לכל דורש.
אפשר לחתום גם אצל בתי-ספר הספרים העבריים.
Verlag „TUSCHJA“ Warschau.

נגמר ב"ה ספר
דבר יום ביומו
חלק שני על ששה חדשי החורף מן כא"א הרב הדרשן ר' חיים קנאללער נ"י מפרעמישלא בעה"מ ספרי "פרי חיים", דרשות "פרי חיים" לדרושי רמ"ץ וכיאור "פרי חיים" על חמש מגילות "מכבוד חכמים" על תורה וס' "בן חלד" וס' "אהר השיחים" וס' "דבר יום ביומו" ח"ד. מעשהו בחלק שני כמעשהו בחלק ראשון מחזיק ר"מ עמודים אקמאף גדול. תוכנו לידע כל ימי חודש באיזה יום בשבוע יחולו בכל יום ויום דברי תורה, אנדה, מנהג או דין הראוי לאותו יום והמאורעות שארעו ביום ההוא לישראל. גם פמורת גדולי עמנו וצדיקיו ז"ע ודברי תורה מהם לעת הצורך. מחירו כתר אחד הפשי מן פורטא. — וכ"כ יש עוד למכירה, כל עוד לא נמכרו כלם החלק הראשון "דבר יום ביומו" על הדשי הקיץ מכורך היטב בעד 1.50 קראנע חפשי מפורטא ואלה שכבר שלחו מעות יקבלו הספרים בימים אלו חפשי כגיל ואם אתמהמה איזו ימים אל תתמהמה כי קשה העבודה לשלוח לכלם בפשי וההכרח לשלוח בזה אחר זה, אבל כלם יקבלו בטח איזה בימים אלו.
כן אודיע, כי הדפסתי בהסכמת גדולי הדור עבור אנשים עובדי דרך או עולי ימים סידור בלי השמות הקדושים ויקרא בשם בחיקו ישא, שיוכל הנוסע או העלם לישא הסידור בחיקו מבלי חלל השמות הקדושים ונדפס בסטערעטיפען של הגאון הצדיק מ' יעקב מאיר מו"ץ דק' מינסק ברוסיא וגדולי רוסיא משבחים מעשהו. מחירו בכריכה טובה הפשי מפורטא 30 העללער ולמרים יתן ראבאט בנהוג.
צבי קנאללער מפרעמישלא.
המעות לשלוח עפ"י אדרעסע:
Buchdruckerei Knoller & Sohn, Przemyśl (Galizien).

הזול המחזיר !!!
של הספר
דבר שפת עבר
מאת ברוך שפינוזה
הוצאת דר. יצלמה רובין עם מבוא והערות מחבר.
הספר החשוב הזה יכול בליג פדקים יסודי הלשון העברית בכאור מדעי, נדפס בהידור מצוין בגודל רבע גליון, עם תמונות המחבר והסתרנס המחזיר רק כתר וחמישים הלר, עם פורטא. תחת מחירו עד כה שני כתרין וחמישים הלר.
רוח ישראל, הקורות שונות בהכמת ישראל מאת מרדכי פורטארה (תלמיד שד"ל) (2) — 80.
הגאולה או עקבתא דמשיחא, דרשות, אומיות מאת אב"י קמנצקי קראקא 8, (80) — 30.
תשובות ומענות נמרצות על חסי, דוד דוד והורשיו מאת א. ש. ווייסמן. (1) — 50.
שני ספרים נפתחים, (1) דברי האגרת, (2) עין מצולה, הנזרות משנת ת"ת (80) — 40.
הלאה הנשק! ספור מאת הברונית זוטנר תר"ז. ה. דומלר, במקום (1) — 50.
לבות נשברים שיהות ספריות מאת דר. י. ל. לנדא, קראקא תרס"ג (1) — 50.
שעשועים, קובץ ספרותי ומדעי בהשתתפות הסופרים: ברנדשטר, לוד, לבנסרט, פרץ בריינין, הורוויץ, פאהן ועוד (1.40) — 70.
השרון, מאסף מדעי וספרותי בהשתתפות: ברודסי קלוזנר, טשרניחובסקי ועוד (80) — 40.
המשורר העברי, קובץ שירי ציון יצא לאור ע"י מגיל נדפס הדר, במקום 50 — 30.
הקנה כל הספרים המיל יקבלם **הפשי מפורטא** מדקאות מאוסטרדיה-אונגריה המתקבלות. המכירה הראשית בבית מסהר הספרים של:
L. FORTGANG, KRAKAU.

NIEBERLÄNDISCHE LEBENSVERSICHERUNGS-GESellschaft
נידערערנדישע לעבענספערזיכערונגס-געזעלשאפט
דירעקציאן פֿיר עסטעררייך:
ווינען, 1 בעצירק, אספערנפלאטין 1 (איים אייגענען הויזע).
די געזעלשאפט פֿערזיכערט צו **פעסטען ביליגען** פרעמיען נאך פֿער-שיעדענען קאמבינאציאנען אונד מיט **גאראנטירטעם** געווינאנטייל.
פֿערנער עמפֿעהלען וויר אלס אייסערסט גינסטיג דען אבשלוס נאך טאריף 28 היעביי ווירד ביי אבלעבען דעם פֿערזיכערטען אן די הינטערבליע-בענען (ירשים) איינע זעהר האהע פֿענסניאן, נעמליך 10 פראצענט דער פֿערזיכערטען סומע, אונד טראטצדעם נאך אבלייף דער פֿארהער פֿער-איינבארטען פֿערזיכערונגסדויער **אהנע יעדען אבצוג** דער עמפֿאנגענען פֿענ-סיאן די פֿאלע פֿערזיכערטע סומע אן די ערבען צור אויסצאהלונג געבראכט. — צור ערקלערונג דיענע פֿאלגענדעם ביישפֿיעל:
אין מאנן פֿאן 35 יאהרען פֿערזיכערט 10.000 קראנען, צאהלכאר אין 25 יאהרען, וואפֿיר יעהרליך 491 קראנען אן פרעמיען צו צאהלען זינד. (דיעזע פרעמיע קאנן אויך אין פֿיערטעליעהרליכען אדער מאנאטליכען ראטען ערפֿאלגען) אנגענאמען דער פֿערזיכערטע ווירדע נאך אבלייף פֿאן 3 יאהרען שטערבען, זא צאהלט די געזעלשאפט אן די ערבען איינע יעהרליכע פֿענסניאן פֿאן 1000 קראנען, אונד צוואר 22 יאהרע לאנג, נעמליך ביז צום אבלייף דער געוועהרטען אויפֿשובציט. נאך אבלייף דיעזער 22 יאהרע הערט די פֿענסניאנס-צאהלונג אויף אונד די געזעלשאפט פֿערנימעט אן די הינטערבליעבענען אויסער-דעם נאך די פֿאלע סומא פֿאן 10.000 קראנען.
צור אויפֿנאהמע פֿאן פֿערזיכערונגען אונד ערטיילונג פֿאן אויסקינפֿטען העלט זיך עמפֿאהלען:
Die General-Agentur der „Niederländischen“
Löbel & H. Taubes, Czernowitz:
מיטארבייטער ווערדען אן אלען ארטען געזוכט.

מודעה.
ראשי קהל ישורון בעיר ירוסלב בגאליצא מודיעים בזה כי יבוקש **רב אב"ד** אשר ישב על כסא הרבנות במחלתנו הכשרונות הנחוצות לחפץ במשרה הזאת הנה: מלבד שגדולי הרבנים יעזרו עליו שהוא גדול בתורה ובדרכה ביראה ובחוראה ערך ידיו תהינה רב לו גם בידעות חול' הדרושות לפי חוקי המדינה יבין לדבר צחות בשפת ארצנו ומשפט אורח יהי לו בארצות אוסטריא. מי אשר אלה לו יאבה לשלוח הנה את כתבי תעודתו עד יום ו' יולי 1910 אודות השכר וההכנסות האחרות יגזרו אומר יחד הרב וראשי העדה. יאראסלוי, מז' טבת תר"ע
בשם ראשי עדת ישורון
דר. פריעדוואלד
ראש הקהל.
מודעה.
הננו מן המודיעים שמעתה נשתנה האדריסה לשיבתנו הנ"ל "תורת חיים" כבראדיין היינו שלחת הכסף תהי על שם סגן הנשיא הר' מענדיל שומער נ"י והמכתבים על שם המזכיר הר' יצחק אייזיק ראטה שטיין ג"י.
מנהלי הישיבה הנ"ל תורת-חיים כבראדיין.

HOTEL KATZ
Rzeznicka 7, Lemberg
טעלעפאן נומר 1360

הוא האכסניא והמסעד ישלי, יהיו כמה שנים ברהוב רייטאנא ועתה נעתקו הלום ערוכים בחדרים מרווחים ומאכלי מעדנים ערוכים בתכלית הכשרות והנקה לאחינו ב"י החדרים, אף למחדרין מן המחדרין. יוסף כ"ף.

מודעה רבה.

לעדת ישורון, אשר ישמו פעמיהם לבקש תרופה ולמצא טרף בהכשר גמור, בלי שום הישש ופקפוק, יבואו ויפנו אלי.

פענזיאן שמערן, וויללא פיאריענטיא אבבאציא

פארמאלס פענזיאן מאקאוויטש בנוי לתלפיות על חוף דים לתפארת כל רואיו, יפים ונעימים חיי חדריו במקום שהשמש מרפא בכנפיה, והמאכלות יטעמו לחך כל אוכליהם. גם מרחצאות, תפלה בציבור ערב ובוקר, וע"ז מעידות תעודות מגאוני וגדולי זמננו. הקי מאיר שמערן.

M. Gutwirth, Bochnia
Liefert Knochenmehl und Thomasmehl in jeder Gehaltslage zu sehr billigen Preisen.

געזע-פעטט.

ראהעס אונד געקאמטעס פערזענדעט כשר טעגליך פרישעס וגם לפסח **Juda Zins, Husiatyn, (Galizien)** פרויע אונד הכשרים מדרבנים הגאונים מכערזאן, מפרעמיסלא ומסטרי זענדע אויף פערלאנגען.

מעטה משובח

J. B. RAPAPORT
Dąbrowa bei Tarnów
GROSSMETHBRAUEREI
Gegründet im Jahre 1878,
u. Premionirt mit Goldenen Medaillen.

עמעפיעלט זיינע אללגעטיין גערחהטע ערציגונג אין פערשיעדענען סארטען. א.צ. ראטהען, וויסען, דאפעלמעטה, קאפאוויץ, מאלניאק, ווישניאק, אלטע, כומעלען-מעטה, אללא מאלאנא צו ביליגען פרייען; פערנער ביעגענוואקס און שלאדערהאניג פיר קאלאניאל-ווארענהאנדלונגען. פיר רעעלע כעדיענונג אונד פאללסטע צופרייע-דענהייט ווירד גאראנטירט.

Wyd.: Naftali Hof S. M. Laser
Odpowiedzialny redaktor: S. M. Laser.
Drukiem M. Lenkocicza w Krakowie.
Bożego Ciała 22.

BARUCH LANDAU
Krakau, Stradom 11
im Hause des „Hotel Londres“.

גראססעס לאנגער פאן העררען, האמען- אונד קינדער-וועשע וויא אויך שירמינגע, ליינוואנדע, טישציג, מאשען- האנד- אונד ליינטיכער בעטט-וועשע, שטעפדעקע, טריקאמאזען, זאקען, שטרימפפע אונד ו.ו. רייכהאלטיג איינגעריכטעט פיר

הייראטיס- אויסשטאטונגען.
בעשטעלונגען פאן אויסווערטס ווערדען זארגפעלטיג צום אנגע-געבענען טערמין אויסגעפיהרט, צו דען ביליגסטען פרייען.

— פרייזליסטען גראטיס! —

Newyorker Germania
Lebensversicherungsgesellschaft.

Versicherungsstand am Schlusse des Jahres 1905 . . . . . K. 539,686,228.—
Stand der Activa laut Bilans Ende 1905 . . . . . „ 176,528,370.—
Einkünfte von Assekuranz Prämien und Zinsen 1905 . . . . . „ 30,748,986.—
Ueberschuss vom Jahresumsatz . . . . . K. 2,215,336.— } 13,934,003.—
Reserven v. früheren Jahren für Dividende . . . . . „ 11,718,647.— }

Folgende Vorteile bietet die Newyorker Germania ihren Versicherten:
1) Sie gewährt die ersten Dividenden schon nach Ablauf des ersten Jahres;
2) die Polizen behalten ihren Wert nach 3 Jahren der Ausstellung sogar wenn die Versicherten durch Selbstmord oder Duell starben, und auch in Fällen, in welchen der Antrag objectiv falsche Deklaration enthält; 3) Reise um die ganze Erdkugel unterliegen keine besonderen Prämien; 4) ebenso brauchen im Kriegsfalle die zu den Waffen Berufenen keine besonderen Prämien zu zahlen; 5) nach 3-jähriger Versicherung kann der Versicherte, bei Einstellung weiterer Entrichtung der Prämien, über die Polize frei verfügen, gemäss der in der Polize ersichtlichen Instruktion.

General-Agentur für Westgalizien:
Sigmund Gleitzmann, Krakau
Jasnagasse 5.
Agenten unter günstigsten Bedingungen gesucht.

ביום 1 להדש יולי 1909 נפתחו בלבוב עסקי

KREDIT-UNION
reg. Gen. m. b. H.
Lemberg, ul. Karola Ludwika 35

תכלית מוסד הבנק הזה של אגודת שותפים גדולה היא להרים המצב הכלכלי של יהודי גליציה במתן הלוואות כוזל, תמיכת כל התאמצות להסתדרה המתגלה באיזה מקצוע ומקום, וביחוד ביסוד מחסוני תעשייה ואגודות בלכלה מכל המינים ועזרה כדרך בנקים מרכזים במפעלי עסקים של סוחרים ובעלי מלאכה יהודים.

הננו מזמינים את אהינו בכל מקום שהם לקנות מניותינו בנות 200 כתרים (מלבד 10 כתרים לקרן השמורה)

ולחפקיד אצלנו פקדונות כסף
ננד 4 אחוים ממאה עסקא.

הגהנת הקרדיט-אוניון בלבוב.

Erstes und Grösstes
Gramophonhaus
JOSEF WECHSLER
Engros & Endetail
Lemberg, Sykstuska 2, Krakau, Grodzka 71.

גענעראלפעטרטער דער גראמאפאן אקציען-געזעלשאפט מיט מארקע שרייבענדער ענגעלי

גרעסטעס לאנגער פאלנישער, דייטשער, העברעאישער אונד יודישער פלאטען מיט מארקע, ענגעלי.

20,000 פלאטען ערסטגרעסטער קינסטלער שטעטס אס לאגער

רעפראטורטרוילע אונד ווערקשטעטע אס ארטע בעסטע אימטויש-כעדיגונגען. — פרייזקאטלאגע גראטיס אונד פראנקא.

לעמבערג, טעלעפאן II 2033
קראקוי, טעלעפאן 641

נוד 2 העללער קאסטעט זיא איינע פייערהאסע

צינוען דעס בעטראגעס פער טאג אונד זאלל אינע זאלנע אין קיינעם געשעפטע אונד אין קיינער וואהנונג פעהלען, דא זיא דארוך הויג שלאפען אונד פאהרען קענען אונד אונטערוועגס זיך איהרעס פערמעגענס זיכער פיהלען.

עס ליעפערט דא בעסטע קאנסטרוק-ציאן פייערפעסטען אונד געגען איינברוך זיבערע קאסטען אויס דער

ווייענער קאסטענפאבריה

זעהר קאנקרעטע צעפעהיג פיר ווייענער-פערקייפער אונד פרויוואט פיר זעמטליכע צוועקע אונד צו יעדעס מעבעל-גארניטור לויט וואונש אהנע מעהרקאסטען פאסטנד

ARON SCHWARZ, CHRZANÓW.
סאלידע פלאטעפערטערטונגען ווערדען געזוכט. — פערלאנגען זיא אפערטע.

קאניאק לאגער של פסח
אצל **PINKASZ RATH**
Slivovitz & Cognac-lager und Brennerei
Borgoprund Siebenbürgen.

על כשרותי ונאמנותי יעידו; ש"ב הרב הגאון האבדפ"ק וש"ב הרב הגאון הצדיק מדעש שליט"א.

האטעל ורעסטוראציאן כשר
לבע"ב יהודים של **שלום אהרן ראזענטאל**
בלבוב, רחוב רוזעניצקא 13
טעלעפאן נוי 1314

ISIDOR KRIEGER
Friedland bei Mistek (Mähren)
פערזענדעט פֿוהרכאנס- אונד פֿיאקער-פייטשען אויס פרימא קערן-לענדער גע-שניטען צו ביליגסטען פרייען. פערזאנד פער נאכנאהמע.

כה דהתרא עדיף!

כל החפץ לגלח הזקן בחרת ולא באסור יקנה ממני את אבק-הגלוח ההדש

EXCELLENC

כשמו כן הוא, טוב ויפה וריחו נעים ומועיל לגלוח הזקן כרגעים אהדים עצהוויט. הירא דבר ה' יוצא כזה ידי חובת המקום וי"ה הבריות. מהיר תיכה אחת כתר והצי. שתי תבות שני כתרים והצי. ע"י נאכ-נאהמע לא ישולח. כתובתי עתה

MOSES KATZ
Jerusalem, Palästina,
Poste restante.
לפנים היה מושבי בלונדון.